

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-ja terveysala Lappeenranta
Sosionomi (AMK)

Christina Nenonen ja Yayun Zhang

Suomi-kerho alle kouluikäisille turvapaikanhakijalapsille

Opinnäytetyö 2017

Tiivistelmä

Christina Nenonen ja Yayun Zhang
Suomi-kerho alle kouluikäisille turvapaikanhakijalapsille
35 sivua, 3 liitettä
Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö 2017
Ohjaaja: Koulutuspäällikkö Helena Wright, Saimaan ammattikorkeakoulu

Suomi-kerho alle kouluikäisille turvapaikanhakijalapsille on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka toiminnallinen osuus toteutettiin keväällä 2017 Joutsenon vastaanottokeskuksessa. Opinnäytetyön raportti koostuu teoriaosuudesta ja toiminnallisen osuuden kuvaamisesta. Teoriaosuudessa käsiteltiin varhaiskasvatusta ja toiminnallisia menetelmiä, sillä kerho on suunnattu alle kouluikäisille lapsille ja kerhon toiminnassa keskiössä ovat leikki, liikunta, musiikki ja kuvataide.

Työn tavoitteena oli opettaa suomalaiseen kulttuuriin liittyviä asioita sekä tuottaa iloa turvapaikanhakijalapsille. Työn tarkoituksena oli tuottaa opas Suomi-kerhosta vastaanottokeskusten ohjaajille tai vapaaehtoisille, jotta he voivat pitää Suomi-kerhoa alle kouluikäisille lapsille. Suomi-kerhossa lapset oppivat toiminnallisten menetelmien avulla suomen kieltä ja Suomen kulttuuria.

Työn tuloksena syntynyt Suomi-kerho turvapaikanhakijalapsille -opas tukee vastaanottokeskuksissa työskentelevien vapaaehtoisten ja keskusten omien työntekijöiden työtä. Oppaan strukturoidut ohjeet auttavat kerhotoiminnan pitäjiä. Opas on saatavilla tämän työn liitteenä.

Avainsanat: turvapaikanhakijalapsi, varhaiskasvatus, toiminnallinen menetelmä

Abstract

Christina Nenonen and Yayun Zhang
Finland Club for Under School-Age Asylum Seekers
35 pages, 3 appendices
Saimaa University of Applied Sciences
Health Care and Social Services Lappeenranta
Degree Programme in Social Services
Bachelor of Social Services
Bachelor's Thesis 2017
Instructor: Degree Programme Manager Helena Wright, Saimaa University of Applied Sciences

Finland Club for Under School-Aged Asylum Seekers is a functional development project. The functional part of the thesis was carried out in the spring of 2017 in Joutseno Reception Center. This report consists of theoretical framework and the description of the functional part. The theoretical framework consists of early childhood education and functional methods.

The club was designed for under school-aged asylum seeker children and the main activities in the club include play, music, visual art and physical education. The themes in the club include nature, Finnish music, traditions and sport.

The main objective of this thesis was to teach asylum seeker children aspects of Finnish culture and Finnish language. The purpose of this thesis was to design a guidebook for reception center workers and volunteers. The guidebook is attached to the thesis.

Keywords: asylum seeker children, early childhood education, functional methods

Sisällys

1 Johdanto	5
2 Turvapaikanhakija Suomessa	6
2.1 Turvapaikanhakuprosessi	7
2.2 Asetukset, lait ja sopimukset.....	8
2.3 Lapsi vastaanottokeskuksessa	9
2.4 Joutsenon vastaanottokeskus.....	10
3 Varhaiskasvatus	12
3.1 Varhaiskasvatuksen periaatteet	12
3.2 4-vuotiaan lapsen kehitys	13
3.3 Toiminnalliset työtavat.....	14
4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	16
5 Suomi-kerhon suunnittelu, toteutus ja arviointi	18
5.1 Suomi-kerhon suunnittelu	18
5.2 Suomi-kerhon kohderyhmä.....	19
5.3 Suomi-kerhon toteutus Joutsenon vastaanottokeskuksessa	20
5.4 Suomi-kerhon arviointi	26
6 Pohdinta	29
6.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	29
6.2 Opinnäytetyöprosessi ja ammatillinen kasvu	31
6.3 Jatkokehittäminen.....	33
Kuvat	35
Lähteet.....	36

Liitteet

- Liite 1 Haastattelukysymykset
- Liite 2 Saatekirje
- Liite 3 Opas

1 Johdanto

Turvapaikanhakijoiden asema Suomessa on paljon nykyisin esillä mediassa. Turvapaikanhakijalasten olosuhteet ja oikeudet eivät kuitenkaan tule esille yleisessä keskustelussa.

Tavoitteenamme on kehittää toiminnallisena opinnäytetyönä opas Suomikerhosta alle kouluikäisille turvapaikanhakijalapsille. Työn tarkoituksena on tuottaa opas Suomikerhosta vastaanottokeskusten ohjaajille tai vapaaehtoisille, jotta he voivat pitää Suomi-kerhoa. Oppaan tavoitteena on opettaa suomalaiseen kulttuuriin liittyviä asioita sekä tuottaa iloa turvapaikanhakijalapsille. Suomi-kerhossa lapset oppivat toiminnallisten menetelmien avulla suomen kieltä ja Suomen kulttuuria.

Turvapaikanhakijalapsille suunnattua Suomi-kerhokokonaisuutta ja sen opasta ei ole tällä hetkellä olemassa. Monet järjestöt järjestävät kerhoja vastaanottokeskuskissa lapsille, mutta kerhot ovat satunnaisia ja liittyvät eri aiheisiin. Oppaan avulla voimme helpottaa vastaanottokeskuksen työntekijöiden sekä vapaaehtoisten työtä, jolloin heidän ei tarvitse itse kehittää ja keksiä kerhokertoihin sisältöä, vaan on olemassa valmis malli, jota hyödyntää. Tämä säästää myös aikaa ja kerhon vetämiseen lähteminen on helpompaa.

Rajasimme aiheen siten, että käsittelemme kerho-oppaassa vain Suomen kulttuuriin liittyviä asioita. Opas on suunnattu alle kouluikäisille ja suunnittelu on tehty huomioimalla neljävuotiaan lapsen kehitys. Opinnäytetyön aihe syntyi omien kokemusiemme perusteella. Molemmat olemme kiinnostuneita turvapaikanhakijalapsen asemasta Suomessa sekä olemme huolestuneita heille suunnatun toiminnan vähyydestä. Haluamme tuoda iloa heidän elämäänsä. Koemme aiheen tärkeäksi myös ammatillisesti, sillä olemme kumpikin kiinnostuneita tulevaisuudessa työskentelemään monikulttuurisessa ympäristössä lasten kanssa. Suoritamme kumpikin opinnoissamme lastentarhanopettajan pätevyyden.

Työn teoriaosuudessa käsittelemme turvapaikanhakuprosessia, turvapaikanhakijalapsen asemaa sekä varhaiskasvatusta, ja lapsen kehitystä.

Työn toiminnallisessa osuudessa kuvaamme keväällä 2017 pitämäämme Suomi-kerhoa. Pidimme kerhoa Joutsenon vastaanottokeskuksessa ja tämän kokemuksen ja kerhosta tekemiemme muistiinpanojen perusteella kehitimme kerho-oppaan.

2 Turvapaikanhakija Suomessa

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n mukaan maailmassa oli vuoden 2014 lopulla noin 59,5 miljoonaa ihmistä, jotka ovat paenneet kotimaastaan vainon tai konfliktin takia. Tästä lähes 60 miljoonasta ihmisestä yli puolet on lapsia (Mäkinen 2015, 6). Määrän arviointi on vaikeaa pakolaisuuden käsitteen monimerkityksellisyyden takia sekä siksi, että monissa maissa alaikäiset lapset tilastoidaan osaksi perheysköitä eikä erillisinä yksilöinä (Lähteemäki 2013, 10).

Turvapaikanhakijalla tarkoitetaan henkilöä, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta (Maahanmuuttovirasto 2016a). Henkilö voi hakea turvapaikkaa Suomesta, jos hän oleskelee kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa ulkopuolella, koska hänellä on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa siellä vainotuksi. Vainon syitä voivat olla alkuperä, uskonto, kansallisuus, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuuluminen tai poliittinen mielipide. Turvapaikan hakeminen edellyttää, että henkilö on pelon vuoksi haluton turvautumaan kyseisen maan suojeluun. (Maahanmuuttovirasto 2016b.)

Pakolaisella tarkoitetaan henkilöä, jolle on myönnetty kansainvälistä suojelua kotimaansa ulkopuolella. Henkilö on paennut kotimaastaan ihmisoikeusrikkomuksia, sotaa sekä levottomuuksia. Ulkomaalaislaissa pakolaisella tarkoitetaan ainoastaan heitä, jotka ovat saaneet Geneven pakolaissopimuksen mukaisen pakolaisen statuksen. Yleiskielessä pakolaisella tarkoitetaan usein kaikkia, joilla on suojeluperustainen oleskelulupa. (Pakolaisneuvonta 2016.)

Vain pienelle osalle turvapaikanhakijoista myönnetään pakolaisstatus, joka perustuu YK:n pakolaissopimukseen (Pakolaisapu 2016b). Pakolaisaseman saa myös henkilö, jonka YK:n pakolaisjärjestö UNHCR on todennut olevan pakolainen (Sisäministeriö 2016a). Turvapaikanhakija voi saada oleskeluluvan toissijaisen

suojeluntarpeen perusteella (esimerkiksi epäinhimillisen kohtelun uhka kotimaassa) (Pakolaisapu 2016b).

Maahanmuuttovirasto on sisäministeriön alainen virasto, joka käsittelee ja ratkaisee muun muassa pakolaisuuteen ja maassa oleskeluun liittyviä asioita. Maahanmuuttoviraston tehtävänä on ohjata ja suunnitella turvapaikanhakijoiden vastaanoton käytännön toimintaa. Viraston tehtävänä on myös käsitellä turvapaikkahakemukset puhuttelusta päätöksentekoon. (Maahanmuuttovirasto 2016c.)

2.1 Turvapaikanhakuprosessi

Kun henkilö hakee turvapaikkaa Suomesta, hänet sijoitetaan Maahanmuuttoviraston toimesta hakemuksen käsittelyn ajaksi vastaanottokeskukseen. Turvapaikanhakija voi asua myös yksityismajoituksessa. Turvapaikanhakijoille tarjotaan erilaisia palveluita lain mukaan. Heille tarjotaan muun muassa majoitus vastaanottokeskuksessa, tarvittaessa taloudellista tukea, välttämättömät sosiaali - ja terveystalvelut, työ - ja opintotoimintaa sekä tarvittavat tulkkipalvelut sekä neuvontaa oikeusavun saamisessa. (Maahanmuuttovirasto 2016d; Vesivalo 2016; Kotouttaminen 2016.) Heinäkuussa 2016 Suomessa oli noin sata vastaanottokeskusta (Maahanmuuttovirasto 2016f).

Turvapaikanhakuprosessi sisältää monta vaihetta. Henkilö voi hakea turvapaikkaa Suomesta, jos hänellä on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainon kohteeksi kotimaassaan. Henkilön täytyy matkustaa Suomeen ja ilmoittaa rajatarkastusviranomaiselle tai poliisille, että hän haluaa hakea turvapaikkaa. Vastaanottava viranomainen kirjaa henkilön perustiedot ja tekee tarvittavat rekisteritarkistukset. Seuraavaksi hakemus siirtyy Maahanmuuttovirastoon. (Maahanmuuttovirasto 2016e.) Alaikäiset lapset, jotka saapuvat maahan huoltajansa kanssa, merkitään samaan hakemukseen vanhempansa tai vanhempiensa kanssa (Lähteemäki 2013, 11).

Ulkomaalaislakia koskevan hallintovaliokunnan mietinnön (HaVM 4/2004) mukaan lasta koskevia päätöksiä tehdessä on selvitettävä, mikä on juuri kyseisen lapsen edun mukaista juuri kyseisessä tilanteessa. Tämä koskee siis myös turvapaikanhakijalapsen tilannetta, kun tehdään päätöstä saako lapsi ja/tai perhe

turvapaikkaa Suomesta. Lapsen etua on tarkastettava turvapaikanhakuprosessissa kokonaisuutena, sekä ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon lapsen omat toiveet, mielipiteet sekä yksilölliset tarpeet. Vasta 12-vuotta täyttäneen lapsen mielipidettä kuunnellaan. (Mäkinen 2015, 14.)

Turvapaikanhakija sijoitetaan vastaanottokeskukseen (Maahanmuuttovirasto 2016e). Hän ei voi itse valita paikkaa, vaan hänet sijoitetaan vastaanottokeskukseen, jossa on tilaa (Suoranta 2011, 13). Maahanmuuttovirasto tekee turvapaikkapuhuttelun ja tutkii, voidaanko henkilölle myöntää oleskelulupa. Maahanmuuttovirasto tai poliisi kertoo turvapaikanhakijalle päätöksen. (Maahanmuuttovirasto 2016e.)

Turvapaikanhakijalle annettava päätös voi olla kielteinen, pakolaistsatus tai oleskelulupa (Lähteemäki 2013, 8). Jos henkilö ei ole tyytyväinen päätökseen, hän voi valittaa siitä hallinto-oikeuteen (Maahanmuuttovirasto 2016e). Vuonna 2015 turvapaikkahakemuksia tuli Maahanmuuttovirastolle 32 547 (Maahanmuuttovirasto 2016g). *Vuonna 2016 Suomesta on hakenut turvapaikkaa 3264 henkilöä* (tilanne 27.6.2016) (Sisäministeriö 2016b).

2.2 Asetukset, lait ja sopimukset

Suomi on kansainvälisten sopimusten kautta sitoutunut antamaan kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville. Suomea velvoittaa Geneven vuoden 1951 pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus (pakolaissopimus) ja ihmisoikeussopimukset (muun muassa YK:n lapsen oikeuksien sopimus) sekä EU:n lainsäädäntö. (Sisäministeriö 2017; Ulkoasiainministeriö 2016.)

Turvapaikanhakuprosessia säätelevät myös Dublin III -asetus, Eurodac -sormenjälkirekisteri (yli 14-vuotialta), turvapaikkamenettelydirektiivi, määritelmädirektiivi, vastaanottodirektiivi, perheenyhdistämisdirektiivi, tilapäinen suojelu-direktiivi, direktiivi pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta sekä palautusdirektiivi (Pakolaisneuvonta 2016). Näissä direktiiveissä määritellään se, ketkä ovat oikeutettuja kansainväliseen suojeluun, millä tavalla suojelun tarve arvioidaan, miten turvapaikanhakijaa tulee kohdella menettelyn aikana sekä miten palauttaminen lähtömaahan voidaan toteuttaa

(Pakolaisneuvonta ry 2012). Prosessia määrittää myös laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ulkomaalaislaki (17.6.2011/746; 30.4.2004/301).

Ulkomaalaislain (30.4.2004/301) pykälä 6:n soveltaminen alaikäisiin-kohdassa on huomioitu lapsen erityisasema. Päätöksenteossa on kiinnitettävä huomiota lapsen etuun sekä hänen mielipiteensä tulee ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Alaikäistä lasta koskevat asiat on ulkomaalaislain mukaan käsiteltävä kiireellisesti. (Finlex 2011.)

YK:n lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa Suomea ottamaan ensisijaisesti huomioon lapsen edun kaikessa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelinten toimissa. Tähän kuuluu myös vastaanottokeskusten toiminta. Suomi on myös sitoutunut kohtelevaan turvapaikanhakijalapsia lapsina. Kuitenkaan lapsen etua ei aina arvioida turvapaikkaprosessissa. (Parsons 2010, 5.)

Kaikkia Suomessa asuvia lapsia suojellaan lastensuojelulain (417/2007) mukaisesti. Turvapaikanhakijalapsilla ei ole pysyvää asuinkuntaa, joten valtio vastaa kustannuksista ja kunta vastaa itse lastensuojelun sisällöistä. Laissa ei ole eritelty turvapaikanhakijalapsia. (THL 2016a; 417/2007.)

2.3 Lapsi vastaanottokeskuksessa

Turvapaikanhakijalapset ovat usein, eivät kaikki, eläneet koko elämänsä turvattomassa ympäristössä. Osan lapsista kehitysvaiheiden rinnalla vaikuttavat kokemukset, jotka voivat olla hyvinkin traumaattisia. (Helsingin Diakonissalaitos 2014. Vesivalo 2016)

Suorannan (2011, 68-69) haastatteleman turvapaikanhakijan mukaan kaikista tärkein asia, mitä vastaanottokeskuksessa voitaisi järjestää, olisi ohjattua toimintaa lapsille. Hän on usein huomannut, ettei lapsilla ole mitään tekemistä, mikä aiheuttaa ongelmia vastaanottokeskuksessa. Toisen asukkaan mukaan olisi hyvä, jos lapsille, jotka eivät käy koulua, palkattaisi muutama ohjaaja, jotta lapset oppisivat hyödyllisiä sanoja ja asioita. (Suoranta 2011, 52.)

Vastaanottokeskuksissa vanhempien on vaikea löytää/saada lapsille tarpeeksi suurta paikkaa, jossa leikkiä. Vastaanottokeskuksessa vastaanotettu raha tuntuu yhden Kuusikallion ja Zakarin (2015, 24) haastatteleman miehen mukaan niukalta, jolloin rahaa välttämättömien menojen jälkeen ei jää perheelle vapaa-ajan viettoon käytettäväksi.

Vastaanottokeskuksessa asuvan turvapaikanhakijan Fadin mukaan olisi hyvä saada lisää tietoa yhteiskunnasta ja kulttuurista, kun kerran ollaan täällä (Suoranta 2011, 56). Asukkaat toivovat Suorannan (2011, 60) mukaan päivähoitoa lasten hyvinvoinnin vuoksi, sillä se koetaan hyväksi sosiaalisen kehityksen ja suomen kielen oppimisen näkökulmista. Lasten toivotaan pääsevän osallisiksi Suomesta.

Kerho- ja harrastustoimintaan osallistuminen auttavat vastaanottokeskuksessa asuvaa lasta selviämään turvapaikanhakuprosessista (Lähtenmäki 2013). Lähtenmäen (2013, 143) mukaan lapsiryhmiin kuulumisella on monia myönteisiä vaikutuksia turvapaikanhakijalasten arjen kululle.

Turvapaikanhakijalapsilla ei ole subjektiivista päivähoito-oikeutta (Arvekari 2015). Lähtenmäen (2013, 154) tutkimuksen mukaan suomen kielen taito parantaa lasten mahdollisuuksia viettää aikaa muiden turvapaikanhakijalasten kanssa, joiden kanssa heillä ei ole yhteistä kieltä.

Kuusikallion ja Zakarin (27, 2015) mukaan kielimuuri on syynä siihen, miksi vastaanottokeskuksen lapset eivät yleensä leiki keskenään. Poikkeus, jolloin lapset leikkivät keskenään, on ohjattu toiminta. Ohjattu toiminta oli lapsille toimintaa, josta he nauttivat vastaanottokeskuksissa. Osa vanhemmista toivoisi enemmän tarkoituksenmukaista toimintaa. (Kuusikallio & Zakar 2015, 30.) Aktiviteetit vastaanottokeskuksissa tukevat perheitä ja lapsia sekä opettavat heitä elämästä Suomessa, heillä on mahdollisuus olla osana vertaisryhmää tai aktiviteetit tuovat lapsille iloa ja hupia (Kuusikallio & Zakar 2015, 1).

2.4 Joutsenon vastaanottokeskus

Syksyllä 2016 Joutsenon vastaanottokeskuksessa oli noin 55 työntekijää, 300 asukaspaikkaa ja 270 asukasta, joista yli puolet oli lapsiperheiden jäseniä. Lasten

määrä vastaanottokeskuksessa vaihtelee koko ajan. Ajoittain vastaanottokeskuksessa on paljon kouluikäisiä lapsia, jopa yli 60. Vastaanottokeskuksessa on ollut myös useita vauvoja. Syksyllä 2016 Joutsenon vastaanottokeskuksessa oli noin 15 alle kouluikäistä lasta. (Vesivalo 2016.)

Lasten saama koulutus lähtömaassa vaihtelee suuresti. Esimerkiksi vastaanottokeskuksessa voi olla 15-vuotias nuori, joka ei ole koskaan käynyt koulussa tai 10-vuotias lapsi, joka on saanut kotiopetusta. Kouluikäiset Joutsenon vastaanottokeskuksen lapset käyvät koulua Joutsenossa. Esikouluikäiset lapset eivät pääse esikouluun. Alle kouluikäisillä lapsilla ei ole oikeutta päivähoitoon. He ovat koko ajan vanhempiensa hoidossa vastaanottokeskuksessa ja viettävät aikaansa perheen kanssa omassa talossa tai huoneessa. (Vesivalo 2016.)

Joutsenon vastaanottokeskuksen henkilökunta järjestää kerhoja alle kouluikäisille, silloin kun ehtivät ja kun kerhon pitäminen on muuten mahdollista. Myös opiskelijat ja työnharjoittelijat järjestävät toimintaa lapsille vaihtelevasti. Vapaaehtoisia ei ole, sillä vastaanottokeskus on kaukana kaupunkien keskustoista, muttei julkisen liikenteen reiteillä. Valitettavasti lähellä asuvat muut kuntalaiset eivät ole halukkaita järjestämään vapaaehtoistoimintaa. Vastaanottokeskuksessa ei ole mitään lapsille erityisesti tarkoitettu tilaa. (Vesivalo 2016.)

Joutsenon vastaanottokeskuksessa asukkaat saavat valmista ruokaa. Lapsiperheet asuvat erikseen, omien perhejäseniensä kanssa. Terveys- ja sosiaalipalvelut tarjotaan vastaanottokeskuksessa. Suomen kielen opiskelua järjestetään viitenä päivänä viikossa, yhteensä 25 tuntia viikossa. Yksinhuoltajäideille on tiistaisin suomen kielen ryhmä. Sekä aikuisilla että lapsilla on tarve suomen kielen alkeiskurssiin, jolla opetetaan peruskäsitteitä, kuten värejä, ruumiinosia, numeroita ja viikonpäiviä. (Vesivalo 2016.)

Syksyllä 2016 turvapaikanhakuprosessi eteni paljon nopeammin kuin aikaisempina vuosina. Asukkaat oleskelevat Joutsenon vastaanottokeskuksessa vaihtelevasti, osa vain viikon ja osa voi asua siellä jopa seitsemän tai kahdeksan kuukautta. Turvapaikanhakijat asuvat vastaanottokeskuksessa niin kauan, kunnes turvapaikanhakuprosessi on käsitelty. Jos he saavat myönteisen

päätöksen, he muuttavat pois vastaanottokeskuksesta ja heidät sijoitetaan kuntaan. (Vesivalo 2016.)

3 Varhaiskasvatus

3.1 Varhaiskasvatuksen periaatteet

Opetushallituksen (2016a, 8) mukaan varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta. Tässä kokonaisuudessa painottuu erityisesti pedagogiikka. Suomessa jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen (Opetushallitus 2016b).

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on suojella ja edistää lapsen oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen, jolloin jokainen lapsi nähdään ainutlaatuisena ja arvokkaana sellaisena kuin hän on. Varhaiskasvatuksen arvoperustana ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioiminen sekä yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä syrjimättömyys. Nämä arvot pohjautuvat YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, varhaiskasvatuslakiin sekä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan yleissopimukseen. (Opetushallitus 2016a, 18.)

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on myös oikeus tiedon saamiseen, taide- ja kulttuurielämään, vapaa-aikaan, sekä oikeus rakentaa käsitystä itsestään, identiteetistään ja maailmasta hänen omien lähtökohtiensa mukaisesti. Lapsella on oikeus yhteisöllisyyteen sekä ryhmään kuulumiseen, riippumatta lapsen kansalaisuudesta tai olinpaikasta. Jokaisen lapsen tulee saada tietoa monipuolisesti, sekä käsitellä omia tunteitaan ja ristiriitoja. (Unicef 2016; Opetushallitus 2016a, 19.)

Varhaiskasvatuksessa lapsilla tulee olla mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja huolimatta muun muassa syntyperästään tai kulttuuritaustastaan (Opetushallitus 2016a,19). Varhaiskasvatuksen perustana on elämän, kestävän elämäntavan ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Varhaiskasvattajan tehtävänä on tukea lapsen kasvua ihmisyyteen (pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen,

oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan). Varhaiskasvatuksessa ei hyväksytä minkäänlaista kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa. (Opetushallitus 2016a, 19.)

Lasten yksilöllisyyden huomioonottaminen varhaiskasvatuksessa on vaativa ja haastava tehtävä. Jokaisen lapsen yksilölliset piirteet ja tarpeet tulee huomioida toiminnassa, myös silloin kun lapsi toimii osana lapsiryhmää. (Koivunen & Lehtinen, 131.) Lapsen tiedot ja taidot karttuvat aina kehityksellisissä ympäristöissä. Näitä ympäristöjä ovat koti, päiväkotit tai sukulaisten koti. (Aaltonen ym. 2008, 8.)

Vertaisryhmän hyväksyntä ja torjunta, lapsen vuorovaikutustaidot sekä motivaatio vaikuttavat kukin lapsen osallistumiseen ja toimintaan vertaisryhmässä. Ryhmästä vastuussa olevan aikuisen tuki on tärkeää, jotta lapsella on hyvät mahdollisuudet osallistua ja toimia vertaisryhmässä. Lapsen vanhemmilla ja opettajilla on merkittävä rooli lapsen osallistumisen tukijoina. Monet lapset haluavat toimia ja leikkiä ryhmässä aina kun se on mahdollista. (Koivunen & Lehtinen, 178-179.) Kerhotoiminta on osa varhaiskasvatusta, sillä varhaiskasvatusta annetaan päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muuna varhaiskasvatuksena, esimerkiksi kerhotoimintana (Opetushallitus 2016a, 17).

3.2 4-vuotiaan lapsen kehitys

Neljävuotias lapsi on yleensä hyvin energinen ja utelias. Neljävuotias osaa keskimäärin juosta ja hyppiä, hän osaa kiivetä ja tasapainoilla. Hän osaa heittää palloa. Neljävuotias osaa leikkiä ryhmässä, ja hän pystyy myös jakamaan leluja, joilla hän leikkii. Neljävuotiaan käyttäytymisessä voidaan vielä havaita itsepäisyyttä ja uhmaa. (Owusu & Ojwang 2012, 10-13.)

4-vuotias lapsi pystyy aiempaa paremmin ottamaan huomioon muiden ihmisten tunteita ja toiveita. Lapsi osaa yleensä 4-vuotiaana osoittaa myötätuntoa, lohduttaa ja houkutella muita paremmalle tuulelle. 4-vuotias lapsi nauttii samaikäisten lasten seurasta ja lapsen neuvottelutaidot kehittyvät. 4-vuotias kiinnostuu yksinkertaisista sääntöleikeistä, mutta häviäminen on vaikeaa. (MLL 2016c.)

Neljän vuoden iässä lapsi osaa kertoa ajatuksiaan sekä hänellä on pitkälle kehittynyt moraali ja omatunto. Tässä iässä lapsi pystyy palauttamaan mieleen jo useampia asioita ja hän kykenee toimimaan jatkuvan suunnitelman mukaisesti. 4-vuotias ymmärtää ja noudattaa erilaisia sääntöjä, hän oppii, kun häntä neuvotaan. (Aaltonen ym. 2008, 15.)

Neljän vuoden ikäinen lapsi tarvitsee rohkaisua, itsetunnon vahvistamista sekä kykyjen ja taitojen esiin nostamista, jotta lapsi ymmärtää, että jokainen on hyvä jossakin ja uusia asioita voi opetella (MLL 2016c). Mannerheimin lastensuojeluliiton (2016b) mukaan 4-vuotias tuntee usein jo päävärit, hänen piirroksissaan on yksityiskohtia ja hän alkaa ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä, kuten aikaisin, myöhään, tänään tai eilen. 4-vuotias lapsi osaa myös luokitella asioita ja huomata mitkä asiat ovat samanlaisia ja mitkä erilaisia.

4-vuotiaan tunne-elämän kehitystä voi tukea monella tavalla. Lasta tulee rohkaista, kun hän epäonnistuu, kehua hyvästä käytöksestä sekä häntä voi opettaa menemään mukaan leikkeihin. 4-vuotiaan, kuten muunkin ikäisen lapsen, positiivisia puolia tulee korostaa. Lasta tulee houkutella ja kannustaa yhteiseen vuorovaikutukselliseen toimintaan. (Helsingin kaupunki 2008, 11.)

3.3 Toiminnalliset työtavat

Toiminnalliset, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat ovat lapsille ominaisia oppimisen tapoja. Niitä ovat muun muassa ohjattu leikki, liikkuminen sekä taiteelliset menetelmät (esimerkiksi musiikki ja kuvataide). (Opetushallitus 2016a, 38.)

Leikki on keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa ja varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota lapsille mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin. Leikki edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia, mutta oppiminen ei ole lapselle tietoista oppimista. Leikki on väline, jolla lapsi on ja elää sekä hahmottaa ympäröivää maailmaa. Leikkiin virittävät kokemukset, jotka herättävät tunteita, uteliaisuutta ja kiinnostusta. Leikissä lapsen on turvallista kokeilla, yrittää ja erehtyä. Leikissä lapsi oppii, sillä siinä yhdistyvät oppimista edistävät elementit,

jotka ovat innostus, yhdessä tekeminen ja omien taitojen haastaminen. (Opetushallitus 2016a, 38.)

Leikkipedagogiikan keskiössä on lapsen ja aikuisen yhteinen juonellinen toiminta ja leikki. Aikuisen aktiivinen osallistuminen kuviteltujen tilanteiden luomisessa on hyvin tärkeää. Kuvitellut tilanteet tulee luoda uskottavasti, jotta lapsi saadaan mukaan leikkiin. Kasvattajalta vaaditaan tarinan kerronnan taitoja, dramatisointivalmiuksia sekä herkkyyttä toimia eri tilanteissa ja taitoa lukea lasta. Aikuiselle roolihahmon toteuttaminen on keino saada lapset mukaan leikkiin. Aikuisen rooli muuttuu, jolloin aikuinen ei olekaan enää kaikkietävä auktoriteetti. (Hakkarainen & Brédikyté 2013, 1.)

Leikeissä on usein myös sääntöjä. Leikkiminen sääntöjen puitteissa opettaa lapselle yhteisössä toimimisen periaatteita. Ristiriitatilanteet leikissä ja liikkumisessa opettavat lapsille mikä on oikein ja väärin, ja millä perusteella. (Sääkslahti 2015, 162.)

Liikkuminen, erityisesti toisen kehon asentojen, kuvien tai liikesarjojen jäljittely edistää kognitiivisten taitojen kehittymistä (Sääkslahti 2015, 159). Noin 4vuotiaan lapsen myönteisen psyykkisen kehityksen kannalta on olennaista, että lapsen liikkumista ja motoriikkaa edellyttävät tehtävät ovat sellaisia, että hän saa niistä onnistumisen kokemuksia (Sääkslahti 2015, 160). Jotta liikkuminen olisi lapselle myönteistä, on toiminnan oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallista. Liikkuminen voidaan helposti liittää leikkiin. Liikunnalliset leikki-tilanteet ovat hyviä tilaisuuksia kasvattajalle tukea lapsen sosiaalisen minäkuvan kehittymistä. Minäkuva kehittyy positiivisesti, jos kasvattaja tukee ja auttaa lasta oivaltamaan, miksi myönteinen vuorovaikutus on rakentavampaa kuin negatiivinen. Lasten tunteiden ilmaisu liikkeellä on lapselle ominaista, esimerkiksi häviämistä voi lapsi ilmaista hyvinkin selkeästi liikkeillä. (Sääkslahti 2015, 160-162.)

Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen (2016c) mukaan taidelähtöisten menetelmien avulla rikastetaan arkea, saadaan aistit sekä mieli liikkeelle sekä taiteen avulla

luodaan kokemuksia ja saadaan esiin tunteita. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan kyky ilmaista tunteita toimii myös suojaavana tekijänä lapselle. Taiteellisella toiminnalla tarkoitetaan tässä yhteydessä musiikkia ja kuvataidetta, jotka tarjoavat lapselle symbolisen etäisyyden ja suojan ilmaisulle. Taiteellisen ilmaisun kautta lapsi voi tuoda esiin jotain sellaista, jolle on vaikea löytää sanoja. Taide tukee lapsia myös sen takia, että se tuo heille välineitä sosiaaliseen kasvuun ja oppimiseen sekä myös heidän vahvuuksien tunnistamiseen. (THL 2016c.)

Musiikillinen oppimisympäristö herkistää lasta kuunteluun ja rohkaisee häntä muun muassa laulamiseen ja liikkumiseen. Varhaiskasvatuksessa musiikkikasvatuksella tuetaan lapsen kokonaiskehitystä ja edistetään lapsen oppimisedellytyksiä. Lapsen musiikillinen ajattelu kehittyy leikkien kautta, joihin on liitetty musiikillisia kokemuksia. Laulujen ja lorujen käyttö auttavat lasta hahmottamaan sykettä sekä sana- ja melodiarytmejä. (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009, 22-23.)

Tavallinen musiikin kuuntelu ja lauleskelu saavat aikaan myönteisiä vaikutuksia aivoissa ja keskittymiskyvyssä (Kallionpää 2015). Musiikin tulisi olla osa leikinomaisia kokemuksia lapsilähtöisessä ohjauksessa (Eerola & Ruokonen 1997, 5; Hujala & Turja 2011, 123).

Kuvataiteen avulla saadaan käsiteltyä monia eri aiheita itse tekemisen kautta. Kuvataidekasvatuksen avulla lapsi saa mahdollisuuksia aisti- ja havaintotoimintojen herkistämiseen. Kasvattajan tehtävänä on pysähtyä ja harjoitella lapsen kanssa läsnäoloa, ihmettelyä ja hämmästyä kuvataiteen kautta. Luovuuden kehittymisen tukeminen on tärkeää, jotta lapselle tulee tulla tunne, että hän osaa luoda ja hänen tekemisellään on merkitystä. (Ruokonen ym. 2009, 49.)

Ohjaajan asenteella on merkitystä, jotta lapsi näkisi oman luomisensa mielekkäänä. Ohjaajan tulee viestiä lapselle, että hän on hyväksytty ja hänen

taiteensa on arvokasta. Myönteisessä ilmapiirissä lapsella on turvallinen olo luoda taidetta ja kehittää omaa luovuuttaan. Luovuuden kehittäminen kuvataidekasvatuksessa tarkoittaa asenteiden ja prosessien tukemista. Lopputuloksella ei ole niinkään väliä. (Ruokonen ym. 2009, 49.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyömme on toiminnallinen opinnäytetyö. Työn toiminnallisen osuuden teimme keväällä 2017, kun kävimme kuutena päivänä kuuden viikon aikana Joutsenon vastaanottokeskuksessa pitämässä Suomi-kerhoa alle kouluikäisille turvapaikanhakijalapsille. Työn tavoitteena on tuottaa iloa vastaanottokeskuksissa asuville alle kouluikäisille lapsille. Lisäksi tuotamme oppaan.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tavoitellaan käytännön toiminnan ohjeistamista, järjestämistä tai järjeistämistä. Tällaisen opinnäytetyön toteutumistapana voi olla esimerkiksi opas tai muu projekti. Toteutumistapa valitaan kohderyhmän mukaan. Toiminnallinen opinnäytetyö on kaksiosainen projekti, johon kuuluu toiminnallinen osuus eli produktio sekä opinnäytetyöraportin eli prosessin dokumentointi sekä arviointi. Toteutetun tuotoksen tulee pohjautua ammattiteoriaan. Työssä tulee olla mukana kirjallisuuskatsaus eli teoriaosuus. (Vilka & Airaksinen 2003, 9.) Toiminnallinen opinnäytetyö tehdään tutkivalla asenteella. Sen tulee olla työelämälähtöinen, käytännönläheinen ja riittävällä tasolla sosiaalialan tietojen ja taitojen hallintaa osoittava (Vilka & Airaksinen. 2003, 10, 154).

Kehittämistehtävinä tässä työssä olivat:

1. Suomi-kerhon suunnittelu ja toteutus
2. osallistujien kokemusten kerääminen ja omien kokemusten läpikäynti
3. kerho-oppaan kehittäminen.

Toiminnallisissa opinnäytetöissä on aina jokin tuotos. Meidän työssämme se on opas. Kokemuksemme turvapaikanhakijalapsille järjestettävästä kerhotoiminnasta keräsimme pitämällä kerhoa vastaanottokeskuksessa

Joutsenossa ja kirjaamiemme havaintojen perusteella sekä refleктоimalla omaa toimintaamme teimme kerho-oppaan vastaanottokeskusten työntekijöiden ja vapaaehtoisten työn avuksi.

Aloitimme opinnäytetyön tekemisen syksyllä 2016. Keksimme itse Suomi-kerhoaiheen, joka kokemustemme mukaan olisi hyvin tärkeä työelämässä, sillä vastaavanlaista opasta ja kerhoa ei ollut olemassa. Monikulttuurisissa ympäristöissä työskenteleminen on osa sosionomin osaamisalueita.

5 Suomi-kerhon suunnittelu, toteutus ja arviointi

5.1 Suomi-kerhon suunnittelu

Suunnittelimme varhaiskasvatuksen ja toiminnallisten työtapojen teorian pohjalta kerhokerrat, ja kävimme toteuttamassa kerhon keväällä 2017 Joutsenon vastaanottokeskuksessa. Kysyimme Joutsenon vastaanottokeskuksen ohjaajalta Satu Vesivalolta (2016), mitkä teemat olisivat hyviä käsiteltäviksi kerhossa. Hän antoi meille luvan päättää teemat itse. Valitsimme teemat kerhoihimme oman näkemyksemme mukaan, mitkä asiat itse näemme tärkeiksi suomalaisessa kulttuurissa. Valitsimme teemat, joiden arvelimme tuovan iloa turvapaikanhakijalapsille ja joista keksisimme lapsille sopivaa tekemistä ja ryhmätoimintaa. Kirjasimme kerhokertojen jälkeen havaintoja ja kokemuksia kerhotoiminnasta ja refleктоimme omaa toimintaamme.

Meidän mielestämme kaikki lapsen oikeudet eivät toteudu turvapaikanhakijalasten kohdalla täysin vastaanottokeskuksessa. Lapsen oikeus leikkiin, tiedonsaamiseen, taide- ja kulttuurielämään sekä opetukseen ja vapaa-aikaan eivät toteudu täysin.

Suomi-kerhossa toimitaan pienessä ryhmässä tehden toiminnallisia harjoituksia, joiden tarkoitus on myös ryhmäyttää lapsia. Yhteiset leikit ja yhdessä oleminen kerhossa innostavat lapsia käyttämään oppimiaan suomen kielen sanoja.

Suunnittelimme kerhokerrat etukäteen ja kerhon edetessä muokkasimme suunnitelmaa, kun saimme kokemusta kerhosta ja havainnoimme, mistä toiminnoista lapset tykkäävät. Kerhoa edeltävässä tapaamisessa

vastaanottokeskuksen työntekijän kanssa kysyimme, millainen toiminta on lapsille mieluisinta ja tärkeintä.

Suomi-kerhossa peruseriaatteina on lapsuuden kunnioitus, lapsen osallisuus, monikulttuurisuus, yhdenvertaisuus, yhdessä oppiminen ja luovuus. Lapsen mielipidettä kunnioitetaan ja lasten toiveet otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon. Lapsen omaa kulttuuritaustaa kunnioitetaan. Jokainen lapsi saa tulla kerhoon sellaisena kuin hän on. Kerhossa tuetaan ystävystymistä ja vuorovaikutusta lasten välillä sekä edistetään positiivista kanssakäymistä.

Suomi-kerhossa on tärkeää, että jokainen kerhoon tullut lapsi saa osallistua omien kykyjensä mukaan toimintaan sekä heidän aloitteisiinsa vastataan. Suomikerhossa lapset kohdataan arvostavasti sekä heillä on mahdollisuus vaikuttaa kerhokertojen sisältöihin. Lapsen osallisuutta arvostetaan kerhossa muun muassa ottamalla huomioon mieluisimmat työskentelytavat lapsille sekä heidän ehdotuksensa toiminnan uudistamiselle. (Opetushallitus 2016a, 24.)

Suunnittelimme toiminnalliseen osuuteen kuusi kerhokertaa, toiveenamme oli, että kerhoon osallistuvien lasten ikä olisi noin neljä vuotta. Osallistujamääräksi toivoimme viidestä kahdeksaan lasta. Kerhokerta eteni joka kerta samanlaisen kaavan mukaisesti. Jokaisessa kerhokerrassa oli lämmittelyharjoitus, keskiosa sekä lopetus. Kävimme Joutsenon vastaanottokeskuksessa pitämässä lapsille kuusi kerhokertaa. Jokaisen kerhokerran pituus oli noin tunti.

5.2 Suomi-kerhon kohderyhmä

Suomi-kerhon kohderyhmänä ovat alle kouluikäiset lapset vastaanottokeskuksissa. Tämän ikäiset lapset ovat luonnostaan tutkivia olentoja, jotka kyselevät, ihmettelevät ja selittävät sosiaalisen ja fyysikaalisen maailman ilmiöitä. Pieni lapsi oppii tekemällä itse asioita. (Hujala & Turja 2011, 19.)

Järjestämämme kerhokerrat suunniteltiin 4-vuotiaille lapsille, mutta ne soveltuvat myös vanhemmille alle kouluikäisille lapsille. Alle neljävuotiaille kerho ei sovi, sillä alle neljävuotiaat lapset eivät täysin pysty toimimaan ryhmässä.

Suunnittelimme kerhokertoihin paljon liikuntaa, sillä neljävuotias on yleensä hyvin energinen. Hippa -leikkien kautta lapset voivat myös purkaa energiaa. Kerhokerrat sisälsivät liikunnallisia leikkejä, joissa lapset voivat hyppiä ja juosta, mikä myös auttaa neljävuotiaiden kehitystä. Kerhossa leikittiin myös ryhmässä, jolloin lasten täytyi ottaa huomioon myös muut leikkijät. Pallonheitoa oli myös kerhoissa, jolloin heittotaidot ja kiinniottotaidot kehittyivät, samoin kuin silmän ja käsien yhteistyötaidot.

Kerhossa kehutaan ja rohkaistaan lapsia ilmeillä, eleillä ja puhumalla. Neljävuotias lapsi tarvitsee positiivista palautetta, jota ohjaajalla on kerhossa oivallinen tilanne tekemisen lomassa antaa. 4 -vuotiaan piirroksissa on yksityiskohtia, joten kerhossa voidaan antaa piirustusaiheiksi myös aiheita, jotka vaativat yksityiskohtaista piirtämistä. Neljän vuoden ikäinen tuntee usein päävärit, joten erilaiset värit ja maalit kuvataideosuuksissa vahvistavat lasten kuvallista ilmaisua.

Kerhoon pyrittiin saamaan saman ikäisiä lapsia, sillä neljävuotiaat lapset nauttivat saman ikäisten lasten seurasta. Leikimme kerhossa myös hyvin yksinkertaisia sääntöleikkejä, kuten hippa. Otimme kerhoa suunnitellessa ja vetäessä huomioon, että neljävuotiaan on vaikea hävitä.

Helsingin Diakonissalaitoksen (2014) mukaan lapsuuden kehitysvaiheiden lisäksi lapseen vaikuttavat pakolaiskokemukset. Ohjaajille kerhossa on tärkeää rakentaa turvapaikanhakijalapsiin luottamuksellinen vuorovaikutus sekä asennoitua lapseen hyväksyvästi sekä kunnioittaa hänen kieli- ja kulttuuritaustansa. Tämä näkyi esimerkiksi siten, että kun opetimme suomea, he saivat opettaa meille pari sanaa heidän äidinkieltään ja kun katsoimme suomalaisia videoita, he saivat näyttää meille heille tärkeitä videoita.

Suomi-kerhossa lapset toimivat vertaisryhmässä, jossa kaikki osallistujat ovat samassa tilanteessa asuessaan vastaanottokeskuksessa. Lähteenmäen (2013, 143) mukaan lapsiryhmiin kuulumisella on monia myönteisiä vaikutuksia turvapaikanhakijalasten arjen kululle. Suomi-kerhossa toimitaan pienessä ryhmässä tehden toiminnallisia harjoituksia, joiden tarkoitus on myös ryhmäyttää. Lähteenmäen (2013, 154) tutkimuksen mukaan suomen kielen taito parantaa

lasten mahdollisuuksia viettää aikaa muiden turvapaikanhakijalasten kanssa, joiden kanssa heillä ei ole yhteistä kieltä. Yhteiset leikit ja yhdessä oleminen, kaikki mitä kerhossa tehdään, innostavat lapsia käyttämään oppimiaan suomen kielen sanoja.

5.3 Suomi-kerhon toteutus Joutsenon vastaanottokeskuksessa

Joutsenon vastaanottokeskuksessa järjestetyn kerhon jokaisen kerhokerran alussa oli aina laulu, jolla huomioitiin jokainen lapsi. Sen jälkeen toiminnallisten menetelmien avulla tutustuttiin kerhokerran aiheeseen. Lopuksi oli rentoutus ja annettiin lapsille aplodit. Kerhokertojen samanlainen kaava toi turvallisuutta lapsille, jolloin he aina tiesivät, mitä on tulossa seuraavaksi. Seuraavassa on esitelty toteutuneet kerhokerrat ja niiden suunnitelmat. Opinnäytetyön tuotoksena valmistuneessa oppaassa on ohjeet, miten kokemustemme perusteella kunkin kerhokerran voi toteuttaa. Kerhoissa pyrimme vähään materiaalien käyttöön, jotta kerhojen toteuttaminen ei olisi siltä osin hankalaa.

Kokemuksiemme perusteella kokosimme kymmenen erilaista kerhokertaa, joista jokaisesta on oppaassa selkeät ohjeet (tavoitteet, materiaalit, toiminnan kulku ja huomioitavat asiat). Oppaan ohjeet tehtiin sellaisiksi, että niitä on helppo ottaa käyttöön ja muokata lasten tarpeen ja tilanteen mukaan vastaanottokeskuksissa.

Kerhokerta 1: Aloituskerta ja tutustuminen

Suunnitelma: Ensimmäisen kerhokerran tarkoituksena on tutustua toisiinsa sekä tutustuttaa lapsia suomen kieleen. Kerhon alussa leikimme tutustumisleikkejä (esimerkiksi taputusleikkejä, laululeikkejä (Kukahen se täällä tänään on -laulu). Lisäksi annetaan perustietoa Suomesta, tutustumme karttaan ja maalataan Suomen lippu.

Toimintakerran kuvaus: Aluksi esittelimme itsemme lapsille. Leikimme tutustumisleikkiä, jossa heittelimme pehmolelua opetellen nimiä. Lauloimme laulua, jossa kävimme läpi jokaisen nimen. Tutustuimme Suomen karttaan ja katsoimme missä päin maailmaa Suomi ja Joutseno ovat. Lapset saivat värittää Suomen kartan ja lipun, samalla kuuntelimme suomalaista musiikkia. Pelasimme lasten aloitteesta jalkapalloa tutustuen samalla toisiimme ja lopuksi pidimme

rentoutumisen. Rentoutumisessa laitoimme valot himmeämmälle ja menimme kaikki makoilemaan lattialle. Yksi ohjaaja laittoi soimaan rauhallista suomalaista musiikkia ja kävi silittämässä pehmolelulla jokaista lasta. Tämän jälkeen jokainen lapsi sai silittää muita omalla vuorollaan pehmolelulla. Lopuksi kiitettiin kerhokerrasta ja kaikki lapset saivat aplodit hyvästä osallistumisesta. Kerhossa oli eri ikäisiä lapsia, kouluikäisiä ja alle kouluikäisiä. Mukana oli myös yksi huoltaja. Kerhokerran perusteella aloitus ja lopetus ovat hyvin toimivia, joten jatkamme niitä muillakin kerhokerroilla. Huomasimme, että jalkapallon avulla saamme motivoitua osaa lapsista, joten sisällytämme sitä myös muihin kerhokertoihin

Kerhokerta 2: Suomalainen musiikki

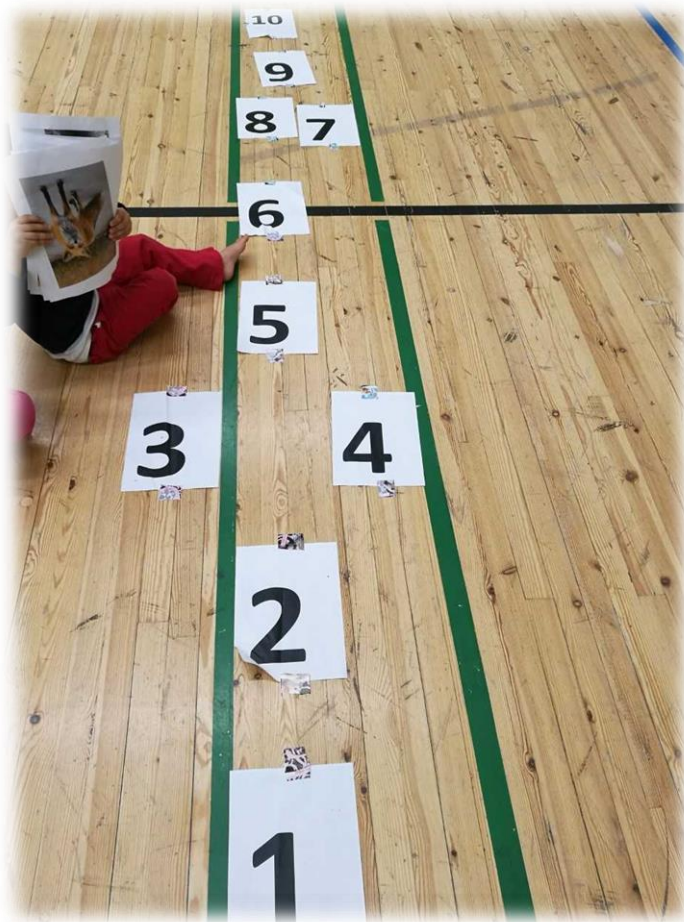
Kuva 1. Musiikkikerta

Suunnitelma: Toisen kerhokerran tarkoituksena on tutustuttaa lapset suomalaiseen musiikkiin. Alkupiirissä laulamme helppoja lastenlauluja ja leikimme laululeikkejä. Tutustutaan erilaisiin perinteisiin soittimiin (kuten nokkahuilu, perkussioni, tamburiini, triangeli, kantele) ja tehdään iso piirustus, johon jokainen lapsi piirtää jotain musiikkiin/soittimiin liittyvää. Samalla

kuunnellaan perinteisiä suomalaisia lauluja. Kuunnellaan Suomen kansallislaulua ja kerrotaan siihen liittyviä perinteitä.

Toimintakerran kuvaus: Musiikin avulla oli helppo motivoida lapset yhteiseen tekemiseen. Olimme valmistaneet marakassit itse lapsille (Kuva 1), mutta huomasimme jälkikäteen, että ne olisi voitu tehdä myös yhdessä lasten kanssa. Lauloimme suomalaisia lastenlauluja ja säestimme yhdessä lasten kanssa marakasseilla. Katsoimme videoita, joissa soitettiin muun muassa kanteleella, nokkahuilulla ja triangelilla. Lapset innostuivat kovasti ja halusivat myös esitellä heille tuttua musiikkia, jota kuuntelimme myös. Näin lisäsimme lasten osallisuutta. Loppurentoutuksessa kuuntelimme Maamme -laulua. Kerhossa oli joitakin uusia lapsia, mutta se ei haitannut ryhmän dynamiikkaa. Huomasimme, että hyvin yksinkertaisten sanojen ja ilmaisujen käyttö helpottaa toimintaa ja eleiden käyttäminen parantaa ymmärretyksi tulemistä. Opimme olemaan enemmän kärsivällisiä ja sallimaan itsellemme sen, että kerhokerta on hyvä, vaikka emme käykään läpi kaikkia suunniteltuja asioita (esimerkiksi emme käyneet kaikkia soittimia läpi, vaan leikimme kun huomasimme, että lapset tarvitsivat toiminnallisempaa tekemistä).

Kerhokerta 3: Suomalaiset leikit

Kuva 2. Leikkikerta

Suunnitelma: Lämmittelytehtävänä kolmannella kerhokerralla leikitään tutustumisleikkejä (Kukahen se täällä tänään on- laululeikki, Ihahaa-laululeikki). Opetellaan Pää, olkapää ja peppu-laulu ja siihen liittyvä leikki. Leikitään Leijonaa mä metsästä -laululeikkiä sekä tavallista hippaa. Leikimme myös Lammen pisarat -leikkiä, jossa opettelimme erilaisia sateita: ensin ollaan mahallaan maassa ja tehdään pientä sateen ropinaa, sitten vähitellen nouseaan ylös ja tehdään rankempaa sadetta käsillä ja jaloilla. Opettelimme myös numeroita suomeksi ruutuhypelyn sovellus -leikillä (Kuva 2).

Toimintakerran kuvaus: Leikki-kerta sujui mukavasti. Näytimme aina ensin mallia, miten leikkejä leikitään ja sitten yhdessä leikimme niitä. Hippa oli erityisen

suosittu, ja sitä leikimmeikin kauan. Otimme mukaan leikkeihin myös maskotin, mikä lisäsi lasten motivaatiota leikkiä. Joitain leikkejä leikimme myös useamman kerran, kun lapset halusivat. Leikimme myös lasten itse ehdottamia leikkejä, esimerkiksi hippaa, jossa he ottivat ohjaajia kiinni.

Kerhokerta 4: Suomalainen urheilu

Kuva 3. Urheilukerta

Suunnitelma: Askarrellaan vuosikello, johon liimataan kuvia, jotka kuvaavat mitä urheilulajia voi minäkin vuodenaikana harrastaa (ohjaajat tekivät kellon etukäteen ja lapset liimaavat siihen kuvat, Kuva 3). Katsotaan suomalaisia urheilun huippuhetkiä tietokoneelta (Paavo Nurmi, Leijonat, keihäänheitto, saappaanheitto, pesäpallo, hiihto, Formula 1, uinti, mäkihyppy, pulkkailu). Näytetään kuvia ja kokeillaan saappaanheittoa. Kuunnellaan Suomen kansallislaulua.

Toimintakerran kuvaus: Alussa tutustuimme kuvien avulla eri vuodenaikoihin Suomessa, minkä jälkeen askartelimme vuosikellon. Lapset saivat värittää kuvia, jotka kuvasivat erilaisia urheilulajeja, jotka ovat suosittuja eri vuodenaikoina. Teimme myös liikunnallisen harjoituksen, jossa demonstroimme eri urheilulajeja

ja lapset matkivat meitä. Lapset olivat hyvin kiinnostuneita videoista, joita näytimme. Saappaanheitto sujui mukavasti, jaoimme ryhmän kahtia, jolloin se sujui hyvin.

Kerhokerta 5: Suomen luonto

Suunnitelma: Opetetaan luonnonsuojelua ja kerrotaan luonnon merkityksestä. Ohjaajat tuovat luonnon materiaaleja ja askarrellaan niistä yhteinen teos. Katsellaan kuvia eri eläimistä ja kasveista. Leikitään Karhu -leikkiä ja ohjaajat pitävät nukketeatteria luontosadusta. Leikitään muistipeliä, jonka aiheena on luonto/eläimet.

Toimintakerran kuvaus: Katselimme kuvia suomalaisista eläimistä ja opettelimme, millaista ääntä ne pitävät. Leikimme leikkiä, jossa ohjaaja esitti, miten eläin liikkuu, ja lapset matkivat ja seurasivat. Leikimme myös hippaa, jossa hippana oli erilaisia eläinhahmoja, ja hippa ja kiinniotettavat liikkuvat eri lailla. Lopuksi rauhoituimme loppurentoutukseen, jossa kuuntelimme suomalaisen luonnon ääniä.

Kerhokerta 6: Suomalaiset juhlat

Suunnitelma: Opetellaan suomalaisia juhlatapoja (syntymäpäivät, nimipäivä, juhannus, jouluku, laskiainen, vappu, isänpäivä, äitienpäivä) Esitellään perinteisiä ruokia, joita yleensä juhlissa syödään ja erilaisia perinteitä (tuodaan ilmapalloja). Katsellaan kuvia ja kuunnellaan musiikkia liittyen eri juhliin.

Toimintakerran kuvaus: Viimeisen kerran tarkoituksena on kiittää ja viettää mukavaa aikaa yhdessä viimeistä kertaa. Pidimme pienet juhlat, joissa söimme herkkuja. Kuuntelimme suomalaista lasten musiikkia ja leikimme lasten ehdottamia leikkejä. Kävimme myös läpi erilaisia juhlapäiviä Suomessa kuvien avulla.

5.4 Suomi-kerhon arviointi

Järjestämäämme Suomi -kerhoon tuli lapsia, joiden taidot olivat hyvin erilaisia. Osa lapsista osasi lukea, osalla lapsista ei ollut valmiuksia ryhmätoimintaan ja osa oli hyvinkin taitavia, ja osa auttoi myös muita. Kerhon kohderyhmä vaihteli sen mukaan, minkä ikäisiä lapsia kerhoon oli tulossa, joinain kertoina oli kouluikäisiä lapsia, joinain kertoina ainoastaan alle kouluikäisiä ja pieniä lapsia, joinain kertoina alle kouluikäisiä ja kouluikäisiä. Toivomuksenamme oli, että kerhoon osallistuisi noin 4 -vuotiaita lapsia, mutta se ei täysin toteutunut, sillä vastaanottokeskuksessa ei kerhon toteutumishetkellä ollut ainoastaan sen ikäisiä. Huomasimme, että vaikka suunnittelimme kerhon toiminnat 4 -vuotiaille, ne toimivat myös vanhemmille lapsille, jotka olivat myös hyvin innostuneita kerhosta.

Lapsen etu oli ensisijalla kerhoissa, sillä kerhokerrat suunniteltiin varhaiskasvatuksen tehtävien ja lapsen oikeuksien sopimuksen periaatteiden mukaisesti. Lapset saivat tietoa Suomesta sekä Suomen kulttuurista ja saivat osallistua taide - ja kulttuuritoimintaan. Vertaisryhmässä leikkiessään lapset saivat yhteisöllisyyden sekä ryhmään kuulumisen kokemuksia.

Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus mielipiteeseen. Lapsella on oikeus saada tietoa, tässä tapauksessa kerhotoiminnan kautta. Lapsella on oikeus ilmaista omat mielipiteensä kaikissa itseään koskevissa asioissa, joten kerhoon osallistuminen oli vapaaehtoista. (Unicef 2016.)

Kerhossa keräsimme palautetta siten, että havainnoimme lapsia tarkasti kerhokerran aikana. Lasten mielipidettä ei kysytty suoraan yhteisen kielen puuttumisen vuoksi, vaan teimme päätelmiä lasten käyttäytymisen, ilmeiden ja eleiden perusteella. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan (2017b) lapsen mielipiteen selvittäminen lastensuojelussa ei välttämättä tarkoita sitä, että kysytään lapselta hänen mielipidettään ja lapsi kertoo sen. Lapsen mielipiteen selvittäminen on prosessi, johon kuuluu keskustelun lisäksi tai sen sijaan lapsen havainnointia, lapsen kanssa toimimista ja hänen elämänsä kannalta merkityksellisten ihmisten ja hänen välisen vuorovaikutuksen havainnointia ja seuraamista. Seurasimme lasten vuorovaikutusta kerhossa sekä sitä, miten lapset

reagoivat kuhunkin toiminnalliseen harjoitteeseen. Esimerkiksi päättelimme, että lapsi ei pidä kartan värittämisestä, jos hän hakee jalkapallon, tai että, lapsi tykkää erityisesti pehmolelun kanssa tehdyistä harjoitteista, jos hän ei halua antaa sitä ohjaajalle takaisin.

Lapset olivat kokonaisvaltaisesti tyytyväisiä kerhoon, sillä he ottivat meidät aina lämpimästi vastaan, kun tulimme vastaanottokeskukselle. He olivat myös jo odottamassa kerhon alkua, kun saavuimme. Usein he olivat niin innoissaan harjoitteista, etteivät aina malttaneet odottaa, mikä harjoite on tulossa seuraavaksi. Opetimme lapsille myös peukalolla mielipiteen näyttämistä (peukalo alas, jos ei tykkää, peukalo ylös, jos tykkää). Osa lapsista näytti meille peukaloa ylös ennen kuin kerho alkoi tai olimme tulleet vastaanottokeskukselle. Viimeisillä kerroilla lapset halusivat myös halata meitä. Kaksi lasta halusi myös auttaa meitä kantamaan tarvikkeita autolle, joten uskomme, että ohjaajina olimme onnistuneet hyvin.

Kokemuksemme mukaan, tärkeintä kerhossa ei ollut kerhon sisältö ja mitä joka kerta tehtiin, vaan se, että lapset saivat aikuiselta huomiota ja kannustusta sekä aitoa läsnäoloa. Heidän tarpeitaan kuunneltiin ja he saivat mielekästä tekemistä ja oppivat uusia asioita. Kerhon onnistumisesta kertoo mielestämme myös se, että kerhoon tuli kerhokertojen edetessä uusia lapsia.

Osa lapsista osasi hieman englantia, mikä auttoi kommunikoinnissa. He halusivat aina tietää milloin on seuraava kerhokerta ja tulemmeko seuraavalla viikolla. Lapsen tapa antaa palautetta on hyvin vilpitön. Jos lapsi ei pidä jostain, sen huomaa lapsen eleistä ja ilmeistä sekä käytöksestä, vaikka ei olisikaan yhteistä kieltä lapsen kanssa. Meistä tuntuu, että keskustelimme hyvin paljon lasten kanssa, vaikka emme aina käyttäneet sanoja. Toiminnan aikana olimme koko ajan vuorovaikutuksessa lasten kanssa ja käytimme yksinkertaisia suomen kielen ilmaisuja, esimerkiksi jalkapallossa sanoitimme toimintaa koko ajan.

Lapset oppivat mielestämme hyvin kerhossa leikin kautta. Lapset alkoivat tunnistaa eläimiä Seuraa johtajaa -leikin kautta, laululeikkien kautta he alkoivat itse laulaa suomenkielistä laulua ja Pää, olkapää, peppu -laulun avulla he oppivat osoittamaan kehon osia. Leikin kautta syntyi oppimiselle motivaatio, sillä

kumpikaan meistä ei kertonut mitä piti oppia, vaan oppimista ohjasi lasten itsensä muodostama kerhossa tapahtuvien asioiden mielekkyys. Me aikuiset, kerhonohjaajat, näytimme aluksi esimerkkiä ja olimme aina mukana leikissä ja jolloin meistä tuli lapsille leikkikavereita ja pääsimme mukaan lasten aitoon maailmaan ja pystyimme auttamaan lapsia iloitsemaan ja oppimaan kerhossa (Hakkarainen & Brédikyté 2013, 1).

Kerhosta saimme palautetta myös mukana olleilta vastaanottokeskuksen työntekijöiltä. Kerhossa tulee aina olla paikalla vastaanottokeskuksen työntekijä. Työntekijöiltä saimme ainoastaan positiivista palautetta. Yhden työntekijän palaute oli, että lapsiryhmän ohjaaminen vastaanottokeskuksessa on niin vaativaa, että hän ei itse siihen pystyisi.

Huomasimme, että omalla asenteellamme voimme vaikuttaa suuresti kerhokertojen onnistumiseen. Kun aikuinen on mukana leikissä ja eläytyy, se motivoi myös lasta mukaan toimintaan. Esitimme esimerkiksi eri eläimiä ja lapset tulivat aina mukaan leikkimään. Jos joku lapsi ei heti päässyt mukaan jostain syystä leikkiin, toinen ohjaajista meni hänen tuekseen ja auttoi häntä osallistumaan, joskus hieman eri tavalla kuin muut, mutta kuitenkin siten, että hän tunsii olevansa osa ryhmää ja osallinen leikkiin. Kun ohjaajia on kaksi, on mahdollista jakaa ohjaamista siten, että jos joku lapsi tarvitsee enemmän ohjausta, toinen voi tukea häntä ja toinen ohjaa muuta ryhmää. Pystyimme mielestämme luomaan turvallisen ilmapiirin, sillä lapset vaikuttivat iloisilta kerhossa ja lapset varmasti kokivat, että he ovat tervetulleita kerhoon ja että he ovat tärkeitä.

Opimme kerhoa ohjatessa joustavuutta. Ymmärsimme, että kerhokerta voi olla onnistunut, vaikka se ei menekään alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Opimme tulkitsemaan myös lasten sen hetkisiä tarpeita. Esimerkiksi jos olimme suunnitelleet rauhallista tekemistä, mutta lapset vaikuttivat levottomilta, aloitimme pelaamalla jalkapalloa, ja vasta sen jälkeen piirsimme ja väritimme.

Kerhossa suunnittelimme liikkeit ja liikkumisen yksinkertaisiksi ja teimme paljon toistoja, mikä auttaa oppimista. Huomioimme lasten kehitystasot siten, että esimerkiksi osalle lapsista kehitimme vaativampia tehtäviä, esimerkiksi kun pelasimme jalkapalloa, taitavia pelaajia kannustimme harhauttelemaan. Jos lapsi

ei ollut kiinnostunut jalkapallon peluusta, toinen ohjaaja heitteli hänen kanssaan pehmolelua, jolloin hän sai onnistumisen kokemuksia ja oli osallinen ryhmätoiminnassa.

Jokaisen kerhokerran lopuksi järjestimme rauhallisen rentoutumis - ja lepo hetken. Lepo hetket ovat hyviä tilanteita musiikin kuuntelulle. Huomasimme, että lepo hetki oli lapsille mieluinen ja he rauhoittuivat nopeasti musiikin avulla. Soitimme erilaista musiikkia, esimerkiksi Sibeliuksen teoksia ja muuta suomalaista lasten musiikkia. Jokaisen kerhokerran aluksi lauloimme tutustumislaulua, jonka avulla huomioimme jokaisen lapsen erikseen ja näin loimme myös yhteenkuuluvuuden tunnelmaa kerhoon ja opimme samalla suomen kieltä ja oman vuoron odottamista. Suomen kielen oppiminen laulun ja lorun kautta oli havaintojemme perusteella helpompaa kuin esimerkiksi näyttämällä kuvia, ainakin tässä kerhossa.

Kerhossa leikimme joka kerta, ja leikkien ulottuvuudet olivat erilaisia, joskus leikimme hyvin fyysisiä leikkejä, joskus laululeikkejä ja joskus leikimme pehmolelujen kanssa. Työn tavoitteena oli tuottaa turvapaikanhakijalapsille iloa. Leikki tuottaa lapsille iloa ja mielihyvää (Opetushallitus 2016a, 38) ja tämän huomasimme lasten innokkuudesta ja läsnäolosta, ilmeistä ja eleistä joka kerta kun pidimme kerhoa. Lapset olivat usein jo odottamassa meitä ennen kuin kerho alkoi ja muodostimme läheiset suhteet kerhon lapsiin. Tavoitteemme toteutui tuotetun ilon osalta hienosti.

6 Pohdinta

6.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä tehdessä on tärkeää ottaa huomioon työn eettisyys ja luotettavuus. Opinnäytetyöstä tulee kertoa kohderyhmälle, jokaisen osallistujan tulee olla mukana vapaaehtoisesti ja heidän suostumuksensa osallistumiseen tulee olla työn tekijän tiedossa. Työn tekemiseen tulee olla asianmukaiset luvat. Työssä kerättyjä tietoja tulee käsitellä luottamuksellisesti sekä mahdolliset kerätyt aineistot tulee työn päätyttyä hävittää. Prosessin tulee olla avoin. Työssä on ensisijaisen tärkeää osallistujien anonymiteetin suojaaminen. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2017.)

Opinnäytetyöprosessin alussa mietimme omaa suhtautumistamme ja tunteitamme liittyen turvapaikanhakijoihin. Halusimme tehdä työn, joka auttaisi turvapaikanhakijalasten arjessa selviytymistä. Olemme kumpikin hyvin kiinnostuneita lapsen oikeuksista ja haluamme työskennellä siten, että lapsen oikeudet toteutuvat. Huomasimme, että lähtökohtamme työn tekemiselle olivat hyvät, joten päätimme aloittaa työn tekemisen.

Kerroimme vastaanottokeskuksen työntekijälle, mikä on työmme tarkoitus ja tavoite. Saimme luvan häneltä työn tekemiseen ja allekirjoitimme salassapitositoumuksen. Vastaanottokeskuksen työntekijät informoivat lasten vanhempia kerhosta ja kerhon tarkoituksesta. Vastaanottokeskuksen ohjaaja Vesivalo kertoi, ettemme tarvitse erikseen kirjallista lupaa vanhemmilta lasten kerhoon osallistumisesta. Joka kerta työntekijä toi lapset kerhoon, osalla kerroista myös osa vanhemmista oli seuraamassa kerhoa.

Lapset saivat olla omia itsejään kerhossa, emme kysyneet heidän taustojaan tai mitään tietoja heistä. Kirjasimme jokaisen kerran jälkeen kokemuksia kerhokerroista, mutta emme kirjoittaneet yksilöitäviä tietoja, vaan yleisiä huomioita toiminnasta. Kävimme keskustelua, mikä kerhossa on tärkeintä ja miten saisimme kerhosta vielä toimivamman ja mielekkäämmän lapsille. Teimme paljon taustatyötä etsiessämme ja suunnitellessamme erilaisia aktiviteetteja kerhoon. Mietimme myös, mitkä asiat Suomesta ovat sellaisia, mitä halusimme opettaa lapsille ja mitkä asiat olivat heidän ikätasolleen sopivia. Mietimme myös sitä, että on mahdollista, että osa lapsista ei saa turvapaikkaa Suomesta ja he eivät jää Suomeen. Mietimme, mikä merkitys kerholla silloin on, mutta uskomme että jokainen pieni hetki, jolloin voimme vaikuttaa positiivisesti näiden lasten elämään, on tärkeä. Kerhon tarkoituksena ei ole ensisijaisesti opettaa asioita Suomesta siten, että lapset osaisivat välttämättä nimetä esimerkiksi suomalaisia eläimiä, vaan se että he saavat rauhassa tutustua aiheisiin ja heille jää hyvä muisto kerhosta.

Turvapaikanhakijalapset eivät useinkaan tapaa monia suomalaisia henkilöitä, lähes ainoastaan työntekijöitä. Olimme kerhonohjaajina erilaisessa asemassa lapsiin nähden, sillä vain kävimme vastaanottokeskuksessa. Viestitimme heille myös sitä, millaisia suomalaiset ovat ja huomioimme tämän vastuun kerhon

ohjaajina. Uskoisin, että asemamme takia lasten oli helppo lähestyä meitä ja saavutimme luottamuksellisen suhteen hyvin nopeasti. Olimme myös aina rehellisiä lapsille, jos vaikka kerhoon tuli viikon tauko. Lapset olisivat halunneet, että kerho olisi jatkunut, mutta valitettavasti jouduimme pitämään kerhon kuudessa kerrassa.

Kerhoon osallistuvista lapsista ei kerrota ulkopuolisille tahoille eikä tässä työssä yksilöidä lapsia mitenkään. Puhumme kerhosta yleisesti, emme lasten yksilöllisistä kokemuksista. Kerhoon osallistuminen oli lapsille täysin vapaaehtoista.

6.2 Opinnäytetyöprosessi ja ammatillinen kasvu

Vastaanottokeskuksen turvapaikanhakijalasten ohjaaminen kerhossa on erityinen varhaiskasvatustilanne. Ohjaajalla tulee olla ammatillinen, avoin ja kunnioittava asenne erilaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin sekä perinteisiin (Opetushallitus 2016a, 19), jotta hän voi onnistuneesti ohjata turvapaikanhakijalapsia, joilla on mahdollisesti rankkoja kokemuksia ja stressiä. Heidän tilanteensa turvapaikanhakijana Suomessa on myös erityinen verrattaessa muihin varhaiskasvatusympäristöihin, kuten päiväkotiin.

Jokin leikki voi tuoda lapselle muiston jostain ikävästä muistosta, mihin emme ole voineet varautua. Turvapaikanhakijalasten ja heidän perheidensä kotimaasta lähdön syynä ovat lähtömaiden pitkittyneet konfliktitilanteet ja yleinen turvattomuus, mikä on yksi syy siihen, miksi kerhossa ohjaajan tulee toimia siten, että ympäristö on turvallinen ja lasta kunnioittava. (Helsingin Diakonissalaitos 2014.)

Kerhossa lapsi tulee kohdata lapsena. Kerhotoiminnalla voimme tässä erityisessä tilanteessa oleville lapsille tarjota mielekästä tekemistä, jolloin he voivat unohtaa hetkeksi tilanteensa.

Kysyimme kerhon edetessä palautetta kerhosta myös vastaanottokeskuksen työntekijöiltä. Kerhossa pyrimme luomaan luottamuksellisen suhteen lapsiin, jotta heillä olisi turvallinen ja mukava olo kerhossa. Lapsen luottamus häntä hoitaviin (tässä tapauksessa ohjaaviin) aikuisiin tuottaa tunteen perusturvallisuudesta, joka luo pohjaa ympäristön tutkimiselle ja oppimiselle kerhossa. Aikuiset, tässä

tapauksessa me ohjaajat, muokkaavat lasten elinympäristöä omalla toiminnallaan toivottavasti mukavammaksi (Aaltonen ym. 2008, 8).

Kerhon kehittäminen vaati meiltä ammattitaitoa ja herkkyyttä tunnistaa kerhon eri tilanteissa erilaisia pedagogisia mahdollisuuksia. Taitomme havaitsi lasten aloitteita ja tunnetiloja sekä toiminnan muuttaminen niiden pohjalta harjaantui valtavasti kerhon pitämisen ja kehittämisen johdosta. Lasten aloitteet olivat usein sanattomia ja kehollisia, joiden havainnointi ja joihin vastaaminen, auttoi tekemään kerhosta sellaisen, jossa lapset olivat oikeasti osallisia. (Opetushallitus 2016a, 38.)

Kerhon ohjaaminen kehitti meidän sensitiivistä läsnäoloamme ja tunsimme, että kerhon edetessä tutustuimme hyvin lapsiin ja siksi myös osasimme paremmin tulkita ja vastata lasten aloitteisiin. Esimerkiksi yksi lapsi halusi kesken meidän opettamamme hippaleikin opettaa meille hänen tietämänsä hippaleikin, jolloin tartuimme aloitteeseen ja leikimme myös sitä hippaa, myös muilla kerroilla.

Kerhotoiminnassa kannustamme kaikkia lapsia kekseliäisyyteen, mielikuvituksen käyttöön ja luovuuteen, sekä iloitsimme yhdessä oivalluksista ja onnistumisista. Varsinkin luontokerralla, kun teimme yhteisen työn (kuva 3), jokainen sai tuoda siihen oman ideansa. Kerhossa sai leikkiä, ja lapsille annettiin tilaa ja aikaa. Annoimme lapsille kerhossa mahdollisuuden keskittyä leikkiin (Opetushallitus 2016a, 29).

Halusimme samalla lisätä omaa ammatillista osaamistamme erityisesti sellaisten lasten kanssa, joiden kanssa meillä ei ole yhteistä kieltä. Halusimme myös oppia, miten toiminnallisia menetelmiä voi käyttää hyväksi kerhotoiminnassa. Työmme on työelämälähtöinen, sillä annamme kerho-oppaan käyttöön vastaanottokeskuksiin, joissa on tarve suunnitellulle, ohjatulle ja tavoitteelliselle toiminnalle lasten kanssa. Työmme on tutkimuksellisella asenteella toteutettu työ, sillä havainnoimme kerhossa lasten oppimista ja käyttäytymistä liittyen eri toiminnallisiin menetelmiin sekä pyrimme huomioimaan lasten tarpeita. Turvapaikanhakijalasten, ja muidenkin turvapaikanhakijoiden tilanne on hyvin ajankohtainen, ja heidän asemaansa liittyviä asioita käsitellään hyvin aktiivisesti mediassa. Opinnäytetyön tekeminen antoi meille myös eväitä osallistua paremmin alan keskusteluun, sillä olemme saaneet kokemusta turvapaikanhakijalasten kanssa työskentelystä ja

olemme saaneet tietoa heidän oloistaan ja siitä, millaista tukea ja tekemistä turvapaikanhakijalapsen tarvitsevat.

Opinnäytetyössämme opimme uusia toiminnallisia menetelmiä sekä niiden hyödyntämistä lasten kanssa, esimerkiksi miten musiikilla voi saada levottoman lapsiryhmän rauhoittumaan. Saimme työn kautta lisää kokemusta taiteen hyödyntämisestä oppimisen välineenä, esimerkiksi kun opetimme eri vuodenaikoja ja väritimme yhdessä lasten kanssa.

Turvapaikanhakijalasten kanssa meillä ei ollut yhteistä kieltä, joten käytimme luovuuttamme eri lailla kuin lasten kanssa, joiden kanssa meillä on yhteinen kieli. Opimme työn kautta ohjaamista sekä tekemään toimintamallin, jota voi hyödyntää työelämässä. Lasten kanssa työskentelyn kautta opimme monikulttuurista kohtaamista, uusia asioita heidän kulttuureistaan sekä huomioimaan erilaisia toiveita ja niiden toteuttamista. Opimme työtä tekemällä eri kulttuureista tulleiden lasten käyttäytymis- ja toimintatapoja.

6.3 Jatkokehittäminen

Kerho-oppaan julkaisemisen jälkeen toivomme, että opas otettaisiin käyttöön vastaanottokeskuksissa, jolloin vastaanottokeskuksissa asuvat lapset saisivat osallistua toimintaan. Ymmärrämme vastaanottokeskusten resurssien rajallisuuden, ja sen, että aina ei ole mahdollista järjestää vain lapsille toimintaa, mutta toivomme oppaan auttavan suunnittelussa ja toivomme sen tuovan työntekijöille helpotusta toiminnan suunnitteluun. Opasta ei tarvitse myöskään käyttää kokonaan, vaan kerhokokonaisuuksista voi käyttää vain osittain tarpeen mukaan.

Luomamme Suomi-kerhon menestyksekkäs toteuttaminen vastaanottokeskuksessa antoi meille paljon ideoita siitä, miten Suomi-kerhoa voi soveltaa eri oppimisympäristöissä. Näkisimme, että kerho sopisi hyvin myös päiväkotiympäristöön, jossa on paljon maahanmuuttajalapsia, jotka ovat hiljattain saapuneet Suomeen. Kerhoa voi soveltaa myös esimerkiksi perhekerhoissa/kahviloissa tai lapsi-huoltaja-ryhmissä. Kerhonohjaaja voi ohjata

kerhoa omien vahvuuksiensa kautta. Kannustamme myös kehittämään omia aktiviteetteja liittyen Suomi-teemaan.

Jos kerhossa on mukana huoltaja, tuo se uudenlaisen näkökulman kerhoon, jolloin myös huoltaja voi samalla oppia Suomesta ja suomen kieltä. Kerhoa voi pitää myös siten, että Suomeen juuri saapuneet ja kantasuomalaiset ovat samassa toiminnassa, jolloin vertaisoppimista voidaan käyttää hyväksi myös. Näemme että kerhoa voi käyttää myös näin kotoutumisen apuna. Oma kokemuksemme kerhon pitämisestä oli niin positiivinen, että kannustamme vastaanottokeskuksen työntekijöitä ja varhaiskasvattajia tutustumaan oppaaseen.

7 Kuvat

Kuva 1. Musiikkikerta, s.22

Kuva 2. Leikkikerta, s.23

Kuva 3. Urheilukerta, s.24

8 Lähteet

Aaltonen, R. Leppänen, K. Tarvo, M-T. Viherä-Toivonen, A. Lehtinen, T. Peltonen, T. Tuunainen, P. 2008. Havainnointi ja pedagoginen tuki 3-5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksessa. Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto.

Arvekari, E. 2015. Turvapaikanhakija tuskin hakee alkuvaiheessa päivähoitoa. Itä-Häme. 13.10.2015.

Eerola, K. & Ruokonen, I. 1997. Pikkuväen musiikki. Helsinki: Lasten Keskus.

Hakkarainen, P & Brédikyté, M. 2013. Kehittävän leikkipedagogiikan perusteet. Kogni Oy.

Helsingin Diakonissalaitos 2014. Pakolais- ja turvapaikanhakijalapset ja – nuoret. <http://traumajaoppiminen.fi/pakolais-ja-turvapaikanhakijalapset-januoret.html>. Luettu 15.9.2017.

Helsingin kaupunki 2008. Havainnointi ja pedagoginen tuki 3-5 -vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksessa. http://www.socca.fi/files/486/Havainnointi_pedagoginen_tuki_varhaiskasvatuksessa_2008.pdf.

Hujala, E. & Turja, L. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS kustannus.

Kajaanin ammattikorkeakoulu 2017. Eettisyys. <https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinenmateriaali/Tukimateriaali/Eettisyys>. Luettu 3.10.2017.

Kallionpää, K. 2015. Helsinkiläisprofessori: Musiikki kehittää aivoja luultua enemmän. Helsingin Sanomat. <http://www.hs.fi/ihtiset/a1426479600770>. Luettu 30.9.2015. 17.3.2015.

Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kotouttaminen.fi 2016. Työ ja elinkeinoministeriön palvelu. Vastaanottokeskukset ja niiden palvelut. http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/pakolaisten_vastaanotto/turvapaikanhakijat/vastaanottokeskukset. Luettu 21.9.2016.

Kuusikallio, J. & Zakar, Á. 2015. Activities for Families in Reception Centers: Asylum, Seeker Parents' Experiences of Empowering Practice. Helsinki Metropolia University of Applied Sciences.

Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta. 17.6.2011/746.

Lapsiasiavaltuutettu 2016. YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimus.
<http://lapsiasia.fi/lapsen-oikeudet/ykn-lapsen-oikeuksien-yleissopimus/>. Luettu 22.9.2016.

Lastensuojelulaki. 13.4.2007/417.

Lähteenmäki, M. 2013. Lapsi turvapaikanhakijana – Etnografisia näkökulmia vastaanottokeskuksen ja koulun arjesta. Helsingin yliopisto.
Käyttätymistieteellinen laitos. Kasvatustieteellisiä tutkimuksia 247.

Maahanmuuttovirasto 2016a. Sanasto. http://www.migri.fi/medialle/sanasto#T_fi.
Luettu 19.9.2016.

Maahanmuuttovirasto 2016b. Turvapaikan hakeminen.
http://www.migri.fi/turvapaikka_suomesta/turvapaikan_hakeminen. Luettu 19.9.2016.

Maahanmuuttovirasto 2016c. Tietoa virastosta.
http://www.migri.fi/tietoa_virastosta. Luettu 21.9.2016.

Maahanmuuttovirasto 2016d. Vastaanottotoiminta.
http://www.migri.fi/turvapaikka_suomesta/vastaanottotoiminta. Luettu 21.9.2016.

Maahanmuuttovirasto 2016e. Turvapaikan hakeminen.
http://www.migri.fi/turvapaikka_suomesta/turvapaikan_hakeminen. Luettu 21.9.2016.

Maahanmuuttovirasto 2016f. Vastaanottokeskusten yhteystietoja.
http://www.migri.fi/download/63756_fi_vastaanottokeskusten_yhteystiedot_07_2016pdfcef638ea21bdd388. Luettu 21.9.2016.

Maahanmuuttovirasto 2016g. Turvapaikka- ja pakolaistilastot, 28.12.-3.1. 2015
http://www.migri.fi/download/64767_viikkotilasto_28.12.15.pdf?6ded565153e0d388. Luettu 21.9.2016.

MLL 2016a. Leikin merkitys lapselle.
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/lasten_leikit/leikin_merkitys_lapselle/. Luettu 28.9.2016.

MLL 2016b. Oppiminen ja älyllinen kehitys, Vanhempainnetti.
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/4_5vuotias/oppiminen/ Luettu 12.10.2016.

MLL 2016c. Sosiaalisten taitojen kehitys.
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/4_5vuotias/sosiaaliset_taidot/ Luettu 12.10.2016.

Mäkinen, H. 2015. ENSISIJAISESTI AINA LAPSI: Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden yhteydenpidon tukeminen perheeseen Mänttä-Vilppulan ryhmä- ja perheryhmäkodissa. Tampereen ammattikorkeakoulu. Sosionomikoulutus. Opinnäytetyö.

Opetushallitus 2016a. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf.

Opetushallitus 2016b. Varhaiskasvatus. http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus. Luettu 6.10.2016.

Owusu, J. & Ojwang, B. 2015. Factors contributing to overweight among children at the age of 3 to 6 years old. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Pakolaisapu 2016a. Pakolaisuus Suomessa. <http://pakolaisapu.fi/pakolaisuus/pakolaisuus-suomessa/>. Luettu 21.9.2016.

Pakolaisapu 2016b. Yleisimmin käytetyt termit. <http://pakolaisapu.fi/pakolaisuus/sanasto/>. Luettu 19.9.2016.

Pakolaisneuvonta 2010. Direktiivit ja asetukset. <http://www.pakolaisneuvonta.fi/?lid=103&lang=suo>. Luettu 28.9.2016.

Pakolaisneuvonta 2012. Kymmenen kovaa faktaa pakolaisuudesta. http://www.pakolaisneuvonta.fi/index_html?lid=161&lang=suo. Luettu 28.9.2016.

Pakolaisneuvonta 2016. Käsitteitä. http://www.pakolaisneuvonta.fi/index_html?lid=106&lang=suo. Luettu 19.9.2016.

Parsons, A. 2010. Selvitys lapsen edun toteutumisesta turvapaikanhakija- ja pakolaislapsia koskevissa päätöksissä. Vähemmistövaltuutettu. https://www.syrjinta.fi/documents/10181/10850/31685_vv_lapsen_etu_2010_paino_verkkoversio.pdf/0b0a7142-4109-4dfb-b4ad-14de6b5564f5.

Ruokonen, I. & Rusanen, S. Välimäki, A-L. 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Tampere: Yliopistopaino Oy.

Sisäministeriö 2016a. Kansainvälisen suojelun tarve. http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat/kansainvalisen_suojelun_tarve. Luettu 21.9.2016.

Sisäministeriö 2016b. Usein kysytyt kysymykset. http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat/ukk#kuinka_kauan. Luettu 28.9.2016.

Sisäministeriö 2017. Turvapaikanhakijat ja pakolaiset.
<http://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>. Luettu 3.10.2017.

Suoranta, J. 2011. Vastaanottokeskus. Helsinki: Into Pamfletti.

Sääkslahti, A. 2015. Liikunta varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

THL 2016a. Turvapaikanhakijalapsen lastensuojelun asiakkaina.
<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/turvapaikanhakijat-lastensuojelunasiakkaina#>. Luettu 21.9.2016.

THL 2016b. Lapsen osallisuus – Lastensuojelun käsikirja.
<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lasten-osallisuus>.
Luettu 12.9.2017.

THL 2016c. Taidelähtöiset menetelmät. https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-japerheet/tyon_tueksi/menetelmat/taidelahtoiset_menetelmat. Luettu 28.9.2016.

Ulkoasiainministeriö 2016. YK:n voimassa olevat ihmisoikeussopimukset.
<http://formin.finland.fi/Public/default.aspx?nodeid=31460&culture=fiFI&contentlan=1>. Luettu 21.9.2016.

Ulkomaalaislaki. 30.4.2004/301.

Unicef. 2016. Lapsen oikeudet. Sopimus lyhennettynä.
<https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-lyhennettyna/>. Luettu 30.9.2016.

Vesivalo, S. 2016. Joutsenon vastaanottokeskuksen ohjaaja.
Maahanmuuttovirasto. Joutseno. Haastattelu 1.11.2016.

Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Haastattelukysymykset

Haastattelukysymykset Konnunsuon vastaanottokeskuksen ohjaajalle Satu Vesivalolle (haastattelu 1.11. 2016, Joutseno):

1. Kuinka paljon turvapaikanhakijoita tällä hetkellä teidän vastaanottokeskuksessa on?
2. Kuinka paljon lapsiperheitä ja alle kouluikäisiä lapsia on?
3. Menevätkö lapset päivähoitoon? Jos menevät, kuinka moni? Jos ei, miksei?
- 4 Järjestetäänkö toimintaa tai kerhoja alle kouluikäisille lapsille?
5. Mitä yleensä lapset tekevät vastaanottokeskuksessa?
6. Kuinka kauan yleensä asukkaat asuvat vastaanottokeskuksessa?
7. Millainen asumisiltanne lapsiperheillä on?
8. Voivatko lapset mielestäsi hyvin vastaanottokeskuksessa?
9. Onko lapsiperheiltä tullut toiveita lapsilleen?
10. Leikkivätkö eri maista kotoisin olevat lapset yhdessä toisten kanssa?

Saatekirje

Sosiaali- ja terveysala

Hyvä Satu Vesivalo,

Olemme Christina Nenonen ja Zhang Yayun, sosionomi (AMK) – opiskelijoita Saimaan ammattikorkeakoulusta. Olemme aloittaneet opinnäytetyöprosessin ja suoritamme kumpikin lastentarhanopettajan pätevyyden samalla.

Kehitämme turvapaikanhakijalapsille Suomi-kerhon. Kerhon tavoitteena on edistää kotoutumista Suomeen sekä tuoda lapsille onnistumisen kokemuksia. Tarkoituksenamme on tuottaa malli Suomi-kerhosta. Suomi-kerhossa on kuusi tunnin pituista kerhokertaa. Jokaisella kerhokerralla on oma teemansa, esimerkiksi suomalainen musiikki, suomalaiset tavat tai leikit. Kerhossa opitaan toiminnallisten menetelmien avulla. Kerho on suunnattu alle kouluikäisille lapsille. Tuomme kaikki materiaalit mukaan. Tarvitsemme kerhoon vastaanottokeskuksen työntekijän mukaan seuraamaan.

Kerhoon voi osallistua 5-8 lasta, 4-6-vuotiaita. Lapsille osallistuminen on vapaaehtoista, emmekä käytä lasten nimiä/tietoja työssämme. Kerhoa voimme pitää esimerkiksi kerran viikossa. Keväällä 2017 teemme ohjekirjasen sekä aloitamme kirjoittamaan opinnäytetyötä. Kysymme lapsilta palautetta jokaisen kerhokerran päätyttyä, mutta vastauksia ei yksilöidä mitenkään.

Olisiko mahdollista tulla marras-joulukuussa pitämään kerhoa vastaanottokeskukseenne?

Ystävällisin terveisin

Christina Nenonen
christina.nenonen@student.saimia.fi

Yayun Zhang
yayun.zhang@student.saimia.fi

Christina Nenonen ja Yayun Zhang

Saimaan ammattikorkeakoulu

2017

SUOMI

KERHO TURVAPAIKANHAKIJALAPSILLE

ESIPUHE

Tämä opas on toteutettu Saimaan ammattikorkeakoulun sosionomi-koulutuksen opinnäytetyön osana vuonna 2017. Työn päämääränä oli toteuttaa opas, jonka avulla vastaanottokeskusten työntekijät ja vapaaehtoiset voivat toteuttaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa alle kouluikäisille turvapaikanhakijalapsille. Kerhokertoja suunnitellessa on otettu huomioon lapsen oikeudet.

Suomi-kerhossa lapset oppivat toiminnallisten menetelmien avulla suomen kieltä ja Suomen kulttuuria. Kerhokertojen aiheina ovat muun muassa Suomen luonto, leikit, urheilu ja harrastukset. Jokainen kerhokerta sisältää taiteellisia menetelmiä, liikuntaa ja leikkejä. Jokaisen kerhokerran pituus on noin yksi tunti.

Jokaisen kerhokerran alkuun on suunniteltu samantapaisen aloituksen ja lopetuksen, mikä tuo lapsille turvallisuuden tunnetta, koska kerhoissa on silloin tutut rutiinit. Kerhokerrat on suunniteltu niin, että ne on mahdollista toteuttaa vastaanottokeskuksen tiloissa tai ympäröivässä luonnossa. Kerhojen sisällöt ovat sellaisia, että niiden toteuttamiseen ei tarvitse yhteistä kieltä lasten kanssa. Materiaalit, joita kerhossa tarvitaan, on suunniteltu siten, että kustannukset olisivat mahdollisimman pieniä. Kerhokertojen sisällöt ovat sellaisia, että ne on mahdollista ottaa käyttöön vapaaehtois-toiminnassa vastaanottokeskuksen työntekijän kanssa, vaikka vapaaehtoisella ei olisikaan sosiaalialan koulutusta. Kerhokertoja voi pitää myös yksittäin, ilman kymmenen kerran kokonaisuutta. Kerhojen sisällöistä voi myös poimia yksittäisiä toimintoja päivittäiseen toimintaan vastaanottokeskuksissa.

Opas koostuu kymmenestä kerhokerrasta ja niiden yksityiskohtaisista ohjeista. Jokaisen kerhokerran kohdalla on kerrottu, mikä on kerhokerran tavoite, mitä materiaaleja tarvitaan sekä mitä tulee huomioida kerhokertaa pidettäessä. Kerhokerran eteneminen on kuvattu tarkasti, jotta oppaan soveltaminen käytäntöön olisi mahdollisimman helppoa.

Toivomme, että opas antaa ideoita ja innostusta lähteä toteuttamaan Suomi-kerhoa vastaanottokeskuksissa. Mukavia yhdessäolon ja oppimisen hetkiä kerhokertoihin!

Kiitos koulutuspäällikkö Helena Wrightille opinnäytetyön ohjaamisesta sekä Joutsenon vastaanottokeskuksen ohjaajalle Satu Vesivalolle yhteistyöstä.

Erityiskiitos Joutsenon vastaanottokeskuksen lapsille, jotka toimivat innoittajana oppaan kehittämiselle ja joiden kanssa saimme ilon pitää kerhoa!

Christina Nenonen ja Yayun Zhang

Lappeenrannassa, 2017

SISÄLLYS

1. Miten toteutan Suomi-kerhon?
2. Kerhokerta 1: Tutustuminen
3. Kerhokerta 2: Musiikki
4. Kerhokerta 3: Luonto
5. Kerhokerta 4: Leikit
6. Kerhokerta 5: Urheilu
7. Kerhokerta 6: Harrastukset
8. Kerhokerta 7: Suomalaiset satuhahmot
9. Kerhokerta 8: Vuodenajat ja sää
10. Kerhokerta 9: Saimaannorppa
11. Kerhokerta 10: Juhlat
12. Hyödyllisiä linkkejä

Liitteet (tulostettavia värityskuvia)

Kuvittanut Christina Nenonen

MITEN TOTEUTAN SUOMI-KERHON?

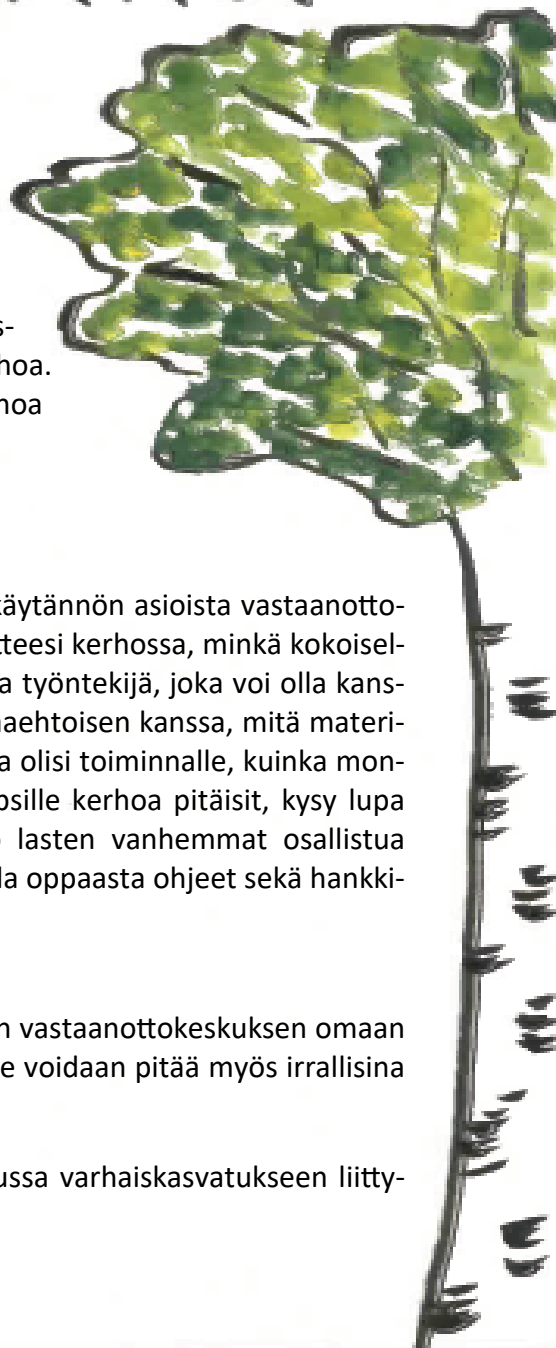
Hienoa, että olet kiinnostunut Suomi-kerhosta! Seuraavassa esittelemme sinulle ohjeet, joiden avulla voit toteuttaa kerhon.

Ota yhteyttä tahoon, joka järjestää vapaaehtoistoimintaa vastaanottokeskuksessa, jonne haluat mennä toteuttamaan kerhoa. Kerro, että olisit kiinnostunut tulemaan pitämään Suomi-kerhoa lapsille. (vinkkejä sivulla 33)

Jos vapaaehtoistoiminta sopii vastaanottokeskukselle, sovi käytännön asioista vastaanottokeskuksen/järjestön kanssa (milloin aloitat, mitkä ovat tavoitteesi kerhossa, minkä kokoiselle ryhmälle voit pitää kerhoa, onko vastaanottokeskuksessa työntekijä, joka voi olla kansasi kerhossa, menetkö pitämään kerhoa jonkun toisen vapaaehtoisien kanssa, mitä materiaaleja on käytettävissä, millainen tila vastaanottokeskuksessa olisi toiminnalle, kuinka monta kertaa olisit halukas pitämään kerhoa, minkä ikäisille lapsille kerhoa pitäisit, kysy lupa vanhemmilta vastaanottokeskuksen työntekijältä, voivatko lasten vanhemmat osallistua kerhoon myös, valmistaudu jokaiseen kerhokertaan lukemalla oppaasta ohjeet sekä hankkimalla materiaalit valmiiksi)

Vastaanottokeskuksessa Suomi-kerho voidaan ottaa käyttöön vastaanottokeskuksen omaan toimintaan. Jokainen kerhokerta on suunniteltu siten, että ne voidaan pitää myös irrallisina toimintoina ilman, että toteutetaan koko kerhoa.

Suomi-kerhon kokonaisuuksia voi ottaa käyttöön myös muussa varhaiskasvatukseen liittyvässä toiminnassa.

Suomi-kerhossa perusarvoina ovat

- lapsuuden kunnioitus
- lapsen osallisuus
- monikulttuurisuus
- yhdenvertaisuus
- yhdessä oppiminen ja
- luovuus

Lapsen mielipidettä kunnioitetaan ja lasten toiveet otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon. Lapsen omaa kulttuuritaustaa kunnioitetaan. Jokainen lapsi saa tulla kerhoon sellaisena kuin hän on. Kerhossa tuetaan ystäväystymistä ja vuorovaikutusta lasten välillä sekä edistetään positiivista kanssakäymistä.

Suomi-kerhossa on tärkeää, että jokainen kerhoon tullut lapsi saa osallistua omien kykujensä mukaan toimintaan sekä heidän aloitteisiinsa vastataan. Suomi-kerhossa lapset kohdataan arvostavasti sekä heillä on mahdollisuus vaikuttaa kerhokertojen sisältöihin.

Kerhokerrat on suunniteltu neljävuotiaille lapsille, mutta ne soveltuvat myös vanhemmille alle kouluikäisille lapsille. Alle neljävuotiaille kerho ei sovi, sillä alle neljävuotiaat lapset eivät täysin pysty toimimaan ryhmässä.

KERHOKERTA 1: TUTUSTUMINEN

Tavoitteet:

- lapset tutustuvat toisiinsa ja ohjaajiin
- lämpimän ilmapiirin luominen
- mukavaa yhdessäoloa

Materiaalit:

- Suomen lippu, Suomeen liittyviä kuvia, Suomen kartta, maailman kartta, värikyniä, paperia, suomalaista musiikkia esimerkiksi Sibeliusta, Fröbelin Palikat, pehmolelu, pallo, patjoja, kännykkä/tabletti/tietokone + kannettava kaiutin, jalkapallo

Paikka:

- liikuntasali tai sen tapainen paikka, jossa tilaa liikkua turvallisesti

Eteneminen:

1. Esittäydytään lapsille käyttäen yksinkertaisia ilmaisuja. Lapset istuvat ohjaajien kanssa piirissä. Jokainen lapsi esittelee itsensä saman mallin mukaan. ("Minä olen Saara.") Esitellään pehmolelu, josta tulee maskotti kerhoon. Lapset saavat keksiä pehmolelulle nimen.
2. Lauletaan piirissä Kukahan se täällä tänään on?-laulua ja huomioidaan kaikki lapset. Kun lauletaan tietystä lapsesta, hän saa pitää sen aikaa pehmolelua. Tutustumislauluksi voi valita myös itselle tutun laulun tai ottaa sen esimerkiksi jostain lasten laululevyltä.

3. Tutustutaan kuvien avulla Suomen karttaan ja etsitään Suomi maailman kartasta. Etsitään Suomen kartasta vastaanottokeskuksen sijainti. Jokainen lapsi saa tulostetun kuvan Suomen kartasta ja he saavat merkitä vastaanottokeskuksen siihen ja värittää kartan. Tutustutaan Suomen lippuun ja piirretään kartan viereen lippu. Taustalla soitetaan rauhallista suomalaista musiikkia, esimerkiksi Sibeliusta.
4. Pelataan jalkapalloa, mikä auttaa ryhmäytymisessä. Jalkapalloa voi pelata ohjaajat vastaan lapset tai ohjaajat jaettuna eri joukkueisiin. Jalkapalloa pelatessa voi käyttää yksinkertaisia ilmaisuja, joilla kannustaa lapsia. ("Hyvä!", "Hienoa!", "Hyvin meni!" "Hieno maali!")
5. Lopuksi mennään piiriin patjoille makoilemaan. Jokainen saa rauhoittua ja kuunnella musiikkia. Pehmolelu laitetaan kiertämään siten, että jokainen lapsi saa vuorollaan nousta ja ottaa pehmolelun. Hän kiertää jokaisen luona ja silittää pehmolelulla jokaisen päätä hetken. Kiitetään lapsia ja annetaan kaikille aplodit.

Huomioitavia asioita!

- Tilan tulee olla lapsille sopiva (esimerkiksi liikuntasali). Valmistele tila etukäteen, ettei siellä ole ylimääräisiä tavaroita. Jos tilassa juostaan, täytyy huomioida tilan lattia. Ottavatko lapset sukat pois tai ovatko he kengät jalassa?
- Varmista etukäteen, että laitteet, joilla toistat musiikkia, toimii.
- Tulosta materiaalit etukäteen, tulosta pari ylimääräistä.
- Rajoita osallistujien määrä kahdeksaan kerholaiseen.
- Jos mahdollista, ota itsellesi ohjaajapari.
- Puutu aina jos huomaat kiusaamista! Ylläpidä positiivista ilmapiiriä esimerkilläsi.
- Käytä paljon kuvia kommunikointiin, esimerkiksi Papunet.fi löytyy kuvia kommunikoinnin avuksi.
- Valmistaudu siihen, että aina kerho ei mene suunnitelman mukaan. Kerhokerta voi silti olla hyvin onnistunut! Huomioi lasten aloitteet, esimerkiksi leikkien suhteen ja muuta suunnitelmaasi niiden perusteella.
- Ennen jokaista toimintaa, näytä lapsille esimerkkiä.
- Anna ohjeet mahdollisimman yksinkertaisessa muodossa ja käytä kuvia apuna.
- Kannusta ja kehu jokaista; huomioi jokainen lapsi!

KERHOKERTA 2:

MUSIIKKI

Tavoitteet:

- lapset tutustuvat joihinkin suomalaisiin kappaleisiin ja soittimiin
- rohkaista lapsia laulamiseen ja liikkumiseen
- yhteenkuuluvuuden vahvistaminen musiikin kautta
- mukavaa yhdessäoloa

Materiaalit:

- soittimia (esim. kantele, säkkipilli, nokkahuilu, viulu, kitara, triangeli), talouspaperirullia, riisiä tai kuivia papuja, kangaspaloja (pieniä neliöitä, jotka peittävät hyvin rullien päät), liimaa, vesivärejä ja siveltimiä, alusta maalaamiseen, kännykkä/tabletti/tietokone + kannettava kaiutin

Paikka:

- liikuntasali tai sen tapainen paikka, jossa tilaa liikkua turvallisesti

Eteneminen:

1. Aloitetaan kerho pyytämällä lapset piiriin istumaan lattialle. Lauletaan Kukahan se täällä tänään on?-laulu on ja esitellään kerhokerran aihe yksinkertaisin termein.
2. Esitellään soittimia ja annetaan lasten kokeilla niitä. Laitetaan taustalle soimaan esimerkiksi Fröbelin Palikoita ja soitetaan samalla. Voidaan toistaa lauluja monta kertaa ja laulaa samalla. Annetaan lasten vaihtaa soittimia.

3. Leikitään Fröbelin Palikoiden Jumppalaulua (Pää, olkapää, peppu). Samalla tehdään liikkeit.
4. Askarrellaan omat marakassit. Jokainen lapsi maalaa talouspaperirullan ja ohjaaja auttaa liimaamaan toiseen rullan päähän kangaspalan. Ohjaajan kanssa laitetaan marakassin sisään riisiä ja papuja ja lopuksi liimataan kangaspala rullan toiseenkin päähän. Askartelun aikana laitetaan taustalle soimaan esimerkiksi Sibeliusta.
5. Lopetuksessa toistetaan sama harjoite kuin kerhokerralla yksi (katso s. 6) Taustamusiikkina voidaan käyttää Maamme-laulua.

Huomioitavia asioita!

- Tilan tulee olla lapsille sopiva (esimerkiksi liikuntasali). Valmistele tila etukäteen. Jos tilassa juostaan, täytyy huomioida tilan lattia. Ottavatko lapset sukat pois tai ovatko he kengät jalassa?
- Puutu aina jos huomaat kiusaamista! Ylläpidä positiivista ilmapiiriä.
- Varmista etukäteen, että laitteet, joilla toistat musiikkia, toimii.
- Kannusta lapsia kokeilemaan soittimia omaa esimerkkiä näyttäen.
- Käytä puhuessasi paljon toistoa.
- Jos käytät itsellesi uusia kappaleita, kuuntele kappaleet etukäteen.
- Lapset saavat valita musiikkia, jos he haluavat. Esimerkiksi omia lempikappaleitaan askartelun lomassa.
- Käytä paljon kuvia kommunikointiin, esimerkiksi Papunet.fi löytyy kuvia kommunikoinnin avuksi.
- Leikkaa kangaspalat etukäteen ja varmista, että vesivärit ja siveltimet ovat kunnossa.
- Valmistaudu siihen, että aina kerho ei mene suunnitelman mukaan. Kerhokerta voi silti olla hyvin onnistunut! Huomioi lasten aloitteet, esimerkiksi leikkien suhteen ja muuta suunnitelmaasi niiden perusteella.
- Ennen jokaista toimintaa, näytä lapsille esimerkkiä.
- Anna ohjeet mahdollisimman yksinkertaisessa muodossa ja käytä kuvia apuna.
- Kannusta ja kehu jokaista; huomioi jokainen lapsi!

KERHOKERTA 3:

LUONTO

Tavoitteet:

- lapset tutustuvat muutamiin suomalaisiin eläinlajeihin
- tutustua muutamiin kasvilajeihin
- rohkaista lapsia toimimaan luonnossa
- mukavaa yhdessäoloa

Materiaalit:

- luonnon materiaaleja vuodenajan mukaan (käpyjä, lehtiä, oksia yms.), kuvia suomalaisista eläimistä ja kasveista (liitteenä väristyskuvat), eläinleluja, videon näyttäminen tietokoneelta/tabletilta/kännykältä, A3-kokoinen, kännykkä/tabletti/tietokone + kannettava kaiutin

Paikka:

- Liikuntasali tai sen tapainen paikka, jossa tilaa liikkua turvallisesti tai vastaanottokeskuksen lähellä oleva metsä, luontoalue

Eteneminen:

1. Aloitetaan kerho pyytämällä lapset piiriin. Lauletaan Kukahen se täällä tänään on?-laulu on ja esitellään kerhokerran aihe yksinkertaisin termein.
2. Leikitään Hämä-hämä-häkki-laululeikkiä.
3. Katsellaan kuvia ja tutkitaan leluja erilaisista suomalaisista eläimistä ja tehdään erilaisia eläinten ääniä. Ohjaaja tekee itse ääniä, kun on käyty eläimet läpi. Lapset saavat osoittaa kuvista tai leluis-ta, mikä eläin on kyseessä.

4. Leikitään Seuraa johtajaa-leikkiä siten, että ohjaaja esittää aina jotain eläintä ja liikutaan. Ohjaaja valitsee eläimiä, jotka liikkuvat eri tasoissa (sisilisko liikkuu maassa, karhu kävelee isoin askelin, joutsen lentää jolloin lapset heiluttavat käsiään, sammakko loikkii, jänis pomppii, kyykäärme luikertelee, koppakuoriainen kulkee maan pinnassa, liito-orava hyppää, orava heiluttaa häntää (lapsi heiluu), norppa liikuttaa eviään, hirvi kävelee, susi juoksee, orava kurottaa ottamaan tammenterhoja). Yhdistetään eläimen ääni myös liikkeeseen.
5. Leikitään hippaa, jossa hippa on esimerkiksi susi ja kiinniotettavat jäniksiä.
6. Tutkitaan ohjaajan tuomia luonnon materiaaleja ja liimataan ne yhdessä isolle paperille ja tehdään luontotaideteos. Ulkona voidaan yhdessä kerätä materiaalit ja käydä samalla läpi luonnonsuojelua.
7. Lopuksi rauhoitutaan loppurentoutukseen, jossa kuunnellaan suomalaisen luonnon ääniä makoillen salin lattialla maskotin kiertäessä jokaisella lapsella.

Huomioitavia asioita!

- Tilan tulee olla lapsille sopiva (esimerkiksi liikuntasali). Valmistelee tila etukäteen. Jos tilassa juostaan, täytyy huomioida tilan lattia. Ottavatko lapset sukat pois tai ovatko he kengät jalassa?
- Jos pidät kerhokerran ulkona, huomioi sää ja lasten ulkovaatevarustus!
- Puutu aina, jos huomaat kiusaamista! Ylläpidä positiivista ilmapiiriä omalla esimerkilläsi.
- Valitse luontoalue, josta löytyy kerättäviä luonnon kappaleita.
- Omalla innostavalla esimerkilläsi saat helpommin lapset mukaan leikkeihin
- Käytä paljon kuvia kommunikointiin, esimerkiksi Papunet.fi löytyy kuvia kommunikoinnin avuksi.
- Valmistaudu siihen, että aina kerho ei mene suunnitelman mukaan. Kerhokerta voi silti olla hyvin onnistunut! Huomioi lasten aloitteet leikkien suhteen ja muuta suunnitelmaasi niiden perusteella.
- Ennen jokaista toimintaa, näytä lapsille esimerkkiä.
- Anna ohjeet mahdollisimman yksinkertaisessa muodossa ja käytä kuvia apuna.
- Kannusta ja kehu jokaista; huomioi jokainen lapsi!

KERHOKERTA 4:

LEIKIT

Tavoitteet:

- lapset tutustuvat muutamiin leikkeihin
- rohkaista lapsia laulamaan ja leikkimään samalla
- mukavaa yhdessäoloa

Paikka:

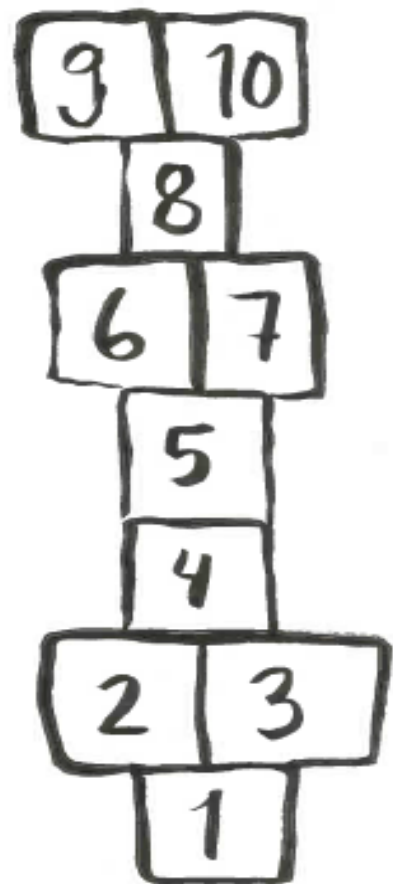
- liikuntasali tai sen tapainen paikka, jossa tilaa liikkua turvallisesti tai vastaanottokeskuksen lähellä oleva turvallinen alue, jossa leikkiä ja juosta

Eteneminen:

1. Aloitetaan kerho pyytämällä lapset piiriin. Lauletaan Kukahan se täällä tänään on?-laulu sekä ollaan Ihhah-haa-laululeikkiä. Esitellään kerhokerran aihe yksinkertaisin termein.
2. Opetellaan "Pää, olkapää, peppu"-laululeikkiä eri nopeuksilla.
3. Leikitään "Leijonaa mä metsästä"-laululeikkiä.
4. Leikitään tavallista hippaa.

Materiaalit:

- tulostettuna numerot 1-10 A4-kokoisille papereille, (iinnitä numerot ruutuhyppelymuodostelmaan lattialle tai ulkona maahan), kännykkä/tabletti/tietokone + kannettava kaiutin

5. Leikitään Lammen pisarat-leikkiä, jossa opetellaan erilaisia sateita. Leikissä ollaan ensin mahallaan ja tehdään sormilla lattiaan pieniä pisaroiden ääniä. Sitten vähitellen lisätään kämmenillä ääntä, jolloin sade voimistuu. Nousee kyykkyyyn ja sade yltyy. Nousee seisomaan ja tehdään sateen ääntä taputtamalla reisiä. Sade yltyy ja tömistellään jalkoja. Lopulta on rankkasade, jolloin hypitään mahdollisimman nopeasti ja tehdään mahdollisimman paljon ääntä.
6. Leikitään ruutuhyppelyä numeroilla. Jokaisen numeron kohdalla sanotaan numero ja kannustetaan muita kuin hyppijöitä kannustamaan vuorossa olevaa hyppijää.
7. Lopuksi rauhoitutaan loppurentoutukseen (kuten s.6) , jossa kuunnellaan jotain rauhallista suomalaista popmusiikkia, esimerkiksi Robinia tai Tuulia.

Huomioitavia asioita!

- Tilan tulee olla lapsille sopiva (esimerkiksi liikuntasali). Valmistelee tila etukäteen. Jos tilassa juostaan, täytyy huomioida tilan lattia. Ottavatko lapset sukat pois tai ovatko he kengät jalassa?
- Jos pidät kerhokerran ulkona, huomioi sää ja ulkovarusteet!
- Varmista aina, että lapset ymmärtävät säännöt.
- Puutu aina jos huomaat kiusaamista! Ylläpidä positiivista ilmapiiriä omalla esimerkilläsi.
- Omalla innostavalla esimerkilläsi saat helpommin lapset mukaan leikkeihin.
- Käytä paljon kuvia kommunikointiin, esimerkiksi Papunet.fi löytyy kuvia kommunikoinnin avuksi.
- Valmistaudu siihen, että aina kerho ei mene suunnitelman mukaan. Kerhokerta voi silti olla hyvin onnistunut! Huomioi lasten aloitteet, esimerkiksi leikkien suhteen ja muuta suunnitelmaasi niiden perusteella. Jos lapset vaikka innostuvat erityisesti jostain leikistä, leiki pidempään sitä kuin olit alun perin suunnitellut. Ota vastaan myös leikkiehdotuksia lapsilta.
- Ennen jokaista toimintaa, näytä lapsille esimerkkiä.
- Anna ohjeet mahdollisimman yksinkertaisessa muodossa ja käytä kuvia apuna.
- Kannusta ja kehu jokaista; huomioi jokainen lapsi!

KERHOKERTA 5:

URHEILU

Tavoitteet:

- lapset tutustuvat muutamiin suomalaisiin urheilulajeihin
- rohkaista lapsia liikkumaan
- mukavaa yhdessäoloa

Paikka:

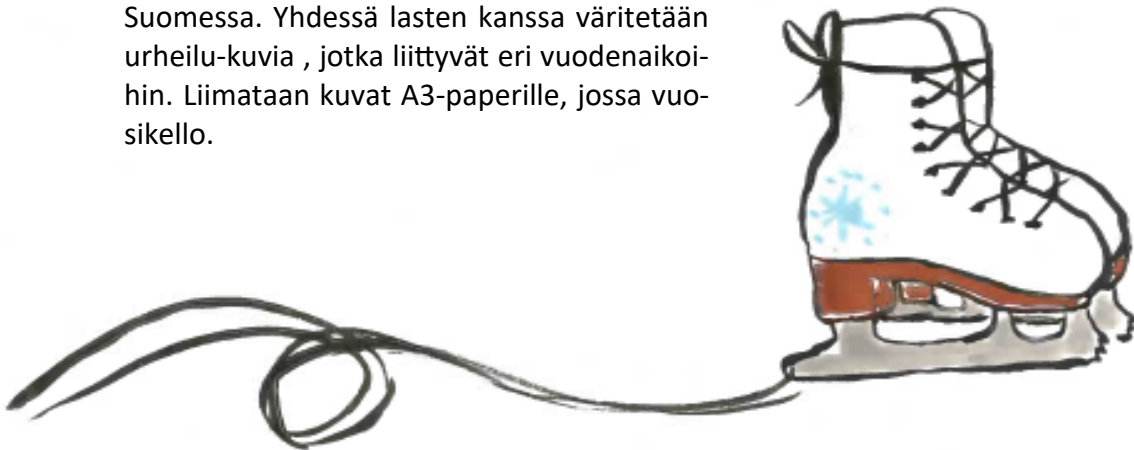
- liikuntasali tai sen tapainen paikka, jossa tilaa liikkua turvallisesti

Materiaalit:

- A3-kokoiselle paperille tehty ympyrä, joka jaettu neljään osaan (syksy, talvi, kesä, kevät), saapas, tulostettuna kuvia eri urheilulajeista (liitteenä), puik-koliimaa, värikyniä, kuvia vuodenaajoista, kännykkä/tabletti/tietokone + kannettava kaiutin, alusta väritykselle ja liimaamiselle

Eteneminen:

1. Aloitetaan kerho pyytämällä lapset piiriin. Lauletaan Kukahan se täällä tänään on? -laulu sekä ollaan Ihahaa-laululeikkiä. Esitellään kerhokerran aihe yksinkertaisin termein.
2. Tutustutaan kuvien avulla vuodenaikoihin Suomessa. Yhdessä lasten kanssa väritetään urheilu-kuvia, jotka liittyvät eri vuodenaikoihin. Liimataan kuvat A3-paperille, jossa vuosikello.

3. Katsotaan tietokoneelta suomalaisia urheiluhetkiä, esimerkiksi YouTubesta (Paavo Nurmi, Leijonat, keihäänheitto, pesäpallo, hiihto, Formula 1, mäkihyppy).
4. Näytetään esimerkkiä ja pelataan saappaanheittoa. Käy säännöt tarkkaan läpi, näytä esimerkkiä.
5. Leikitään eukonkantoa. Rajataan rata kahden viivan välille. Ohjaajat ovat kantajia ja lapset saavat vuorotellen tulla reppuselkään ja ohjaaja kantaa radan läpi.
6. Lopuksi rauhoitutaan loppurentoutukseen (kuten s.6) , jossa kuunnellaan Suomen kansallislaulua.

Huomioitavia asioita!

- Tilan tulee olla lapsille sopiva (esimerkiksi liikuntasali). Valmistele tila etukäteen. Jos tilassa juostaan, täytyy huomioida tilan lattia. Ottavatko lapset sukat pois tai ovatko he kengät jalassa?
- Saappaanheitossa varmista, että lapset eivät juokse radalle.
- Varmista aina, että lapset ymmärtävät säännöt.
- Etsi etukäteen näytettävät videot, ja varmista, että linkit toimivat ja ääni kuuluu.
- Puutu aina, jos huomaat kiusaamista! Pidä yllä positiivista ilmapiiriä omalla esimerkilläsi.
- Omalla innostavalla esimerkilläsi saat helpommin lapset mukaan leikkeihin
- Käytä paljon kuvia kommunikointiin, esimerkiksi Papunet.fi löytyy kuvia kommunikoinnin avuksi.
- Auta lapsia liimaamisessa ja värittämisessä.
- Valmistaudu siihen, että aina kerho ei mene suunnitelman mukaan. Kerhokerta voi silti olla hyvin onnistunut! Huomioi lasten aloitteet, esimerkiksi leikkien suhteen ja muuta suunnitelmaasi niiden perusteella.
- Ennen jokaista toimintaa, näytä lapsille esimerkkiä.
- Anna ohjeet mahdollisimman yksinkertaisessa muodossa ja käytä kuvia apuna.
- Kannusta ja kehu jokaista; huomioi jokainen lapsi!

KERHOKERTA 6: HARRASTUKSET

Tavoitteet:

- lapset tutustuvat erilaisiin harrastuksiin

Materiaalit:

- kuvia eri harrastuksista (liitteenä)

Paikka:

- liikuntasali tai sen tapainen paikka, jossa tilaa liikkua turvallisesti tai vastaanottokeskuksen lähellä oleva turvallinen alue, jossa leikkiä ja juosta

Eteneminen:

1. Aloitetaan kerho pyytämällä lapset piiriin. Lauletaan Kukahan se täällä tänään on?-laulu sekä ollaan Ihahaa-laululeikkiä. Esitellään kerhokerran aihe yksinkertaisin termein.
2. Lapsille jaetaan kuvia erilaisista harrastuksista (liitteenä) Ohjaaja esittää pantomiimina aina eri harrastusta ja lapset arvaavat kuvien avulla, mistä harrastuksesta on kyse.

3. Laitetaan esille kuvat laulaminen, piirtäminen, lukeminen ja jalkapallo. Lapset saavat jokainen yhden paperilapun, ja he saavat valita, mitä aktiviteettia he haluavat tehdä. Jaetaan ryhmä kahteen osaan riippuen mitkä kaksi aktiviteettia saivat eniten ääniä. Toinen ohjaaja vetää toista aktiviteettia ja toinen toista. Ohjaajilla on mukana kuvakirjoja (lukeminen), piirtämistarvikkeet (paperia ja kyniä), jalkapallo ja taustamusiikkia. Samalla käydään läpi aktiviteettiin liittyvää sanastoa.
4. Lopuksi rauhoitutaan loppurentoutukseen (samoin kuin s.6), jossa kuunnellaan esimerkiksi Tuiki tuiki tähtönen-laulua.

Huomioitavia asioita!

- Puutu aina, jos huomaat kiusaamista! Ylläpidä positiivista ilmapiiriä omalla esimerkilläsi.
- Omalla innostavalla esimerkilläsi saat helpommin lapset mukaan leikkeihin.
- Käytä paljon kuvia kommunikointiin, esimerkiksi Papunet.fi löytyy kuvia kommunikoinnin avuksi.
- Valmistaudu siihen, että aina kerho ei mene suunnitelman mukaan. Kerhokerta voi silti olla hyvin onnistunut! Huomioi lasten aloitteet, esimerkiksi leikkien suhteen ja muuta suunnitelmaasi niiden perusteella. Jos lapset vaikka kiinnostuvat jostain luontoon liittyvästä asiasta, ota lasten aloite vastaan.
- Ennen jokaista toimintaa, näytä lapsille esimerkkiä.
- Anna ohjeet mahdollisimman yksinkertaisessa muodossa ja käytä kuvia apuna.
- Kannusta ja kehu jokaista; huomioi jokainen lapsi!

KERHOKERTA 7:

SUOMALAISET SATUHAHMOT

Tavoitteet:

- lapset tutustuvat muutamiin satuhahmoihin
- mukavaa yhdessäoloa

Paikka:

- liikuntasali tai sen tapainen paikka, jossa tilaa liikkua tur-

Materiaalit:

- Suomalaisia kansansatuja-kirja (tai vastaava), Muumi-kirjoja, kuvia erilaisista suomalaisista hahmoista (Muumit, Angry Birds, Pupu Tupuna, Upponalle, Ransu), väripapereita/kortteja, muovailuvahaa, kännykkä/tabletti/tietokone + kannettava

Eteneminen:

1. Aloitetaan kerho pyytämällä lapset piiriin. Lauletaan Kukahan se täällä tänään on?-laulu sekä ollaan Ihahaa-laululeikkiä. Esitellään kerhokerran aihe yksinkertaisin termein.

2. Leikitään Muumi-jumppaa. Tehdään erilaisia liikkeitä matkien Muumeja. Näytetään jokaisen liikkeen aikana kuvaa Muumi-hahmosta, jota matkitaan. Aluksi matkitaan Pikku Myytä, jolloin juostaan nopeasti ympäri salia. Matkitaan Muumi-mammaa ja hämmennetään puurokattilaa. Muumipappaa matkittaessa kävellään siten, että vaihdellaan painoa jalalta toiselle ja nostetaan hattua. Muumipeikkoa matkiessa mennään kyykkyyyn ja hypätään ylös kurottaen samalla käsiä ylös. Hemulia matkiessa kävellään kyykyssä ja leikitään, että kädessä on suurennuslasi, jolla tutkitaan kasveja. Niiskuneitiä matkittaessa poimitaan kukkia maasta ja laitetaan hiuksiin. Nuuskamuikkusta matkittaessa leikitään soittavamme huuliharppua ja heilutetaan koko vartaloa. Leikin taustalle voi laittaa Käy Muumilaaksoon-laulun.
3. Leikitään värien tunnistamista hahmojen avulla. Laitetaan lattialle kuvia suomalaisista hahmoista (esimerkiksi Muumeja, Angry Birds-hahmoja, Pupu Tupuna, Upponalle, Ransu) ja jaetaan lapsille värikortteja siten, että jokaiselle tulee yksi kortti kutakin väriä. Yhdistetään yhdessä hahmo ja sen väri.
4. Muovaillaan muovailuvahasta satuhahmoja, käyttäen kohdassa 3 käytettyjä kuvia apuna. Laitetaan muovaillut hahmot esille (pyydetään että hahmot voisi laittaa esille vastaanotto-keskukseen).
5. Lopuksi rauhoitutaan loppurentoutukseen, jossa kuunnellaan esimerkiksi Tapio Rautavaaran ”Päivänsäde ja Menninkäinen”-laulua.

Huomioitavia asioita!

- Puutu aina, jos huomaat kiusaamista! Pidä yllä positiivista ilmapiiriä omalla esimerkilläsi.
- Omalla innostavalla esimerkilläsi saat helpommin lapset mukaan leikkeihin.
- Käytä paljon kuvia kommunikointiin, esimerkiksi Papunet.fi löytyy kuvia kommunikoinnin avuksi.
- Auta lapsia muovailuvahan muovaamisessa ja osallistu itsekin!
- Valmistaudu siihen, että aina kerho ei mene suunnitelman mukaan. Kerhokerta voi silti olla hyvin onnistunut! Huomioi lasten aloitteet, esimerkiksi leikkien suhteen ja muuta suunnitelmaasi niiden perusteella. Jos lapset vaikka kiinnostuvat jostain luontoon liittyvästä asiasta, ota lasten aloite vastaan.
- Ennen jokaista toimintaa, näytä lapsille esimerkkiä.
- Anna ohjeet mahdollisimman yksinkertaisessa muodossa ja käytä kuvia apuna.
- Kannusta ja kehu jokaista; huomioi jokainen lapsi!

KERHOKERTA 8:

VUODENAJAT JA SÄÄ

Tavoitteet:

- tutustutetaan lapsia Suomen sääoloihin
- tutustutaan säänmukaisesti pukeutumiseen
- käydään läpi vuodenaikoja
- mukavaa yhdessäoloa

Paikka:

- liikuntasali tai sen tapainen paikka, jossa tilaa liikkua turvallisesti

Materiaalit:

- vuosikello, jossa vuodenaajat (liitteenä) , paperinuket (liitteenä), vaatteet paperinukeille (liitteenä), värikyniä, alusta värittämiseksi, värikartonkeja tai -papereita, kännykkä/

Eteneminen:

1. Aloitetaan kerho pyytämällä lapset piiriin. Lauletaan Kukahan se täällä tänään on?-laulu sekä ollaan Ihahaa-laululeikkiä. Esitellään kerhokerran aihe yksinkertaisin termein.

2. Leikitään Lammen pisarat-leikkiä, jossa opetellaan erilaisia sateita. Leikissä ollaan ensin mahallaan ja tehdään sormilla lattiaan pieniä pisaroiden ääniä. Sitten vähitellen lisätään kämmenillä ääntä, jolloin sade voimistuu. Nouseaan kyykkyyn ja sade yltyy. Nouseaan seisomaan ja tehdään sateen ääntä taputtamalla reisiä. Sade yltyy ja tömistellään jalkoja, ja lopulta on rankkasade, jolloin hypitään mahdollisimman nopeasti ja tehdään mahdollisimman paljon ääntä.

3. Askarrellaan väripahveista aurinko, pilviä, sateenkaari, lumuhiutaleita ja sadepisaroita. Näytetään auringon kuvaa ja esitetään miltä kuuma tuntuu ja näytetään lumihiutaleita ja näytetään miltä kylmä tuntuu. Samalla sanoitetaan tunteet.
4. Ohjaajat ovat etukäteen leikanneet liitteenä löytyvät olevat paperinuket ja niiden vaatteet. Yhdessä väritetään paperinuket ja vaatteet.
5. Tutustutaan miten eri sääoloissa pukeudutaan. Laitetaan vuosikello lattialle ja aloitetaan esimerkiksi talvesta. Laitetaan talven kohdalle yhdessä askarreltuja lumihiutaleita. Laitetaan viereen myös paperinukke ja laitetaan nukelle sellaiset vaatteet, joita talvella tarvitaan. Keväällä samaten, kesällä ja syksyllä. Jokaisen vuodenajan kohdalle tulee siis paperinukke, jolle on laitettu vaatteet, jollaisia kulloinkin tarvitaan. Samalla voi opettaa säähän liittyviä sanoja.
6. Leikitään sää-leikkiä. Ohjaaja näyttää askarreltua aurinkoa ja jokainen menee lattialle x-asentoon esittäen aurinkoa, joka paistaa. Seuraavaksi ohjaaja näyttää vesipisaroita ja tehdään pisaroiden ääntä lattiaan. Seuraavaksi ohjaaja näyttää pilveä ja kävellään siten, että kädet ovat pään yläpuolella koskien toisiaan. Lopuksi tehdään yhdessä sateenkaari siten, että otetaan toisten kädestä kiinni ja tehdään jono sateenkaaren muotoon.
7. Lopuksi rauhoitutaan loppurentoutukseen, jossa kuunnellaan esimerkiksi luontoääniä.

Huomioitavia asioita!

- Puutu aina, jos huomaat kiusaamista!
- Omalla innostavalla esimerkilläsi saat helpommin lapset mukaan leikkeihin
- Käytä paljon kuvia kommunikointiin, esimerkiksi Papunet.fi löytyy kuvia kommunikoinnin avuksi.
- Auta lapsia askartelussa ja piirrä aurinko yms. etukäteen. Leikkaa paperinuket (4 kpl) ja niiden vaatteet etukäteen.
- Valmistaudu siihen, että aina kerho ei mene suunnitelman mukaan. Kerhokerta voi silti olla hyvin onnistunut! Huomioi lasten aloitteet, esimerkiksi leikkien suhteen ja muuta suunnitelmaasi niiden perusteella. Jos lapset vaikka kiinnostuvat jostain säähän liittyvästä asiasta, ota lasten aloite vastaan.
- Ennen jokaista toimintaa, näytä lapsille esimerkkiä.
- Anna ohjeet mahdollisimman yksinkertaisessa muodossa ja käytä kuvia apuna.
- Kannusta ja kehu jokaista; huomioi jokainen lapsi!

KERHOKERTA 9:

SAIMAANNORPPA

Tavoitteet:

- lapset tutustuvat saimaannorppaan
- mukavaa yhdessäoloa

Materiaalit:

- A3-kokoinen paperi, värikyniä, norppamalli (liitteenä, kuvia saimaannorpasta, vesivärejä, alusta maalaamiselle, viltti, liimaa

Paikka:

- liikuntasali tai sen tapainen paikka, jossa tilaa liikkua turvallisesti

Eteneminen:

1. Aloitetaan kerho pyytämällä lapset piiriin. Lauletaan Kukahan se täällä tänään on?-laulu sekä ollaan Ihhahhaa-laululeikkiä. Esitellään kerhokerran aihe yksinkertaisin termein.
2. Tutustutaan saimaannorppaan kuvien ja videoiden avulla (video löytyy esim. <https://wwf.fi/elainlajit/saimaannorppa/> tai jos Norppalive-ohjelma on käynnissä, katsotaan sitä hetki <https://wwf.fi/norppalive/>) Matkitaan saimaannorpan liikettä
3. Piirretään ja maalataan yhdessä A3-paperille saimaannorpan elinympäristöä. Tämän jälkeen jokainen piirtää oman norpan. Saimaannorpat liimataan kiinni elinympäristöteokseen.
4. Leikitään norppa-hippaa. Kaksi osallistujaa ovat saimaannorppia ja loput osallistujista ovat kaloja. Norpat ottavat kaloja kiinni. Kun kala jää kiinni, norppa ohjaa hänet norpan pesään (esimerkiksi viltille)
5. Lopuksi rauhoitutaan loppurentoutukseen, jossa kuunnellaan esimerkiksi Juha "Watt" Vainion "Vanhoja poikia viiksekkäitä"-laulua.

Huomioitavia asioita!

- Puutu aina, jos huomaat kiusaamista!
- Omalla innostavalla esimerkilläsi saat helpommin lapset mukaan leikkeihin
- Käytä paljon kuvia kommunikointiin, esimerkiksi Papunet.fi löytyy kuvia kommunikoinnin avuksi.
- Valmistaudu siihen, että aina kerho ei mene suunnitelman mukaan. Kerhokerta voi silti olla hyvin onnistunut! Huomioi lasten aloitteet, esimerkiksi leikkien suhteen ja muuta suunnitelmaasi niiden perusteella. Jos lapset vaikka kiinnostuvat jostain säähän liittyvästä asiasta, ota lasten aloite vastaan.
- Ennen jokaista toimintaa, näytä lapsille esimerkkiä.
- Anna ohjeet mahdollisimman yksinkertaisessa muodossa ja käytä kuvia apuna.
- Kannusta ja kehu jokaista; huomioi jokainen lapsi!

KERHOKERTA 10:

JUHLAT

Tavoitteet:

- tutustutetaan lapsia muutamiin suomalaisiin lastenjuhlaperinteisiin
- tutustua leikkeihin, joita lapset Suomessa usein leikkii syntymäpäiväjuhlissa
- mukavaa yhdessäoloa

Materiaalit:

- ilmapalloja, korttipohjia, värikyniä, A3-kokoinen paperi, vesivärit ja siveltimiä, alusta maalaamiselle, kännykkä/tabletti/tietokone + kannettava kaiutin, pieniä yllätyksiä ongintaan (esimerkiksi tarroja, pieniä vihkoja, tikkareita, suklaata yms.), tuoleja yksi vähemmän kuin on lapsia, lakana, pieni kori, johon kiinnitetty naru, vappuhuiskia

Paikka:

- rauhallinen tila, jossa mahdollista maalata sekä leikkiä ongintaa ja tuolileikkiä

Eteneminen:

1. Aloitetaan kerho pyytämällä lapset piiriin. Lauletaan Kukahan se täällä tänään on?-laulu sekä ollaan Ihahaa-laululeikkiä. Esitellään kerhokerran aihe yksinkertaisin termein.

2. Leikitään tuolileikkiä. Laitetaan tuolit ympyrämuotoon ja näytetään esimerkkiä ensin lapsille, miten leikkiä leikitään. Laitetaan musiikkia soimaan, esimerkiksi suomalaista nopeatahtista pop-musiikkia, ja annetaan musiikin soida hetken. Musiikin soidessa lapset ja toinen ohjaaja kiertävät tuoleja. Kun musiikki loppuu, osallistujat pyrkivät istumaan tuolille, jolloin yksi jää pois, jolloin hänestä tulee kannustaja. Kannustaja saa vapuhuiskun ja hän huutaa ”Hyvä, hyvä!”. Toinen ohjaaja laittaa musiikkia. Kun jäljellä on enää yksi tuoli ja yksi osallistuja, leikki loppuu.
3. Leikitään ongintaa. Ongintapaikka on kahden tuolin välissä, johon on laitettu kangas. Toinen ohjaaja menee kankaan taakse pienten yllätysten kanssa. Jokainen lapsi onkii omalla vuorollaan. Toinen ohjaaja laittaa korin kankaan yli ja kannustaa lapsia samalla.
4. Katsotaan kuvia syntymäpäiväkakuista ja piirretään iso yhteinen kakku. Lapset saavat vesiväreillä maalata kakkuun koristeita. Samalla lauletaan suomeksi Paljon onnea vaan-laulua ja kysytään lapsilta, miten laulua lauletaan heidän äidinkielellään ja lauletaan myös niillä kielillä.
5. Lopuksi rauhoitutaan loppurentoutukseen, jossa kuunnellaan esimerkiksi Tapio Rautavaaran ”Päivänsäde ja Menninkäinen”-laulua.

Huomioitavia asioita!

- Valmistele tila etukäteen. Valmistele ongintapaikka sekä tuo tilaan tarvittava määrä tuoleja (yksi vähemmän kuin osallistujia, myös toinen ohjaaja osallistuu), jos et tiedä tarkkaa osallistujien määrää, varaa enemmän tuoleja
- Ohjaajilla voi olla hauska vaatetus juhlakerhokerralla.
- Onginnassa palkintojen tulee olla samanlaisia kaikille, varaa palkintoja enemmän kuin arvelet tarvitsevasi.
- Jos laitat palkintoihin jotain syötävää, varmista vastaanottokeskuksen työntekijältä ja vanhemmilta että se sopii. Esimerkiksi monissa karkeissa on liivatetta, joka on sikaperäistä. Se saattaa olla este muslimeille
- Puutu aina, jos huomaat kiusaamista!
- Omalla innostavalla esimerkilläsi saat helpommin lapset mukaan leikkeihin
- Käytä paljon kuvia kommunikointiin, esimerkiksi Papunet.fi löytyy kuvia kommunikoinnin avuksi.
- Auta lapsia maalaamisessa ja osallistu itsekin!
- Valmistaudu siihen, että aina kerho ei mene suunnitelman mukaan. Kerhokerta voi silti olla hyvin onnistunut! Huomioi lasten aloitteet, esimerkiksi leikkien suhteen ja muuta suunnitelmaasi niiden perusteella.
- Ennen jokaista toimintaa, näytä lapsille esimerkkiä.
- Anna ohjeet mahdollisimman yksinkertaisessa muodossa ja käytä kuvia apuna.
- Kannusta ja kehu jokaista; huomioi jokainen lapsi!

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

Vapaaehtoistyö turvapaikanhakijoiden tukena

Yhteiset lapsemme ry <http://www.yhteisetlapsemme.fi/tule-mukaan/vapaaehtoiseksi/>

"Kerho-ohjaajana suunnittelet ja ohjaat yhdessä muiden vapaaehtoisten kanssa viikoittaisia kerhoja monikulttuurisille lapsille ja nuorille. Pääset tukemaan lasten ja nuorten kotoutumista tarjoamalla heille aktiviteetteja, kontakteja ja vahvistamalla heidän kielitaitoaan. Kerhot kokoontuvat viikoittain, mutta voit osallistua niin usein kuin sinulle sopii, kuitenkin vähintään kerran kuussa."

Suomen Punainen Risti <https://www.punainenristi.fi/vapaaehtoiseksi>

"Ilmoittaudu vapaaehtoiseksi verkossa valitsemalla toimintamuoto: Turvapaikanhakijoiden tueksi."

Suomen Pakolaisapu <http://pakolaisapu.fi/tule-mukaan/vapaaehtoiseksi/>

"Vapaaehtoisenamme toimit yhdessä turvapaikanhakijoiden, maahan muuttaneiden ja muiden vapaaehtoisten kanssa. Voit tulla mukaan yksittäiseen tempaukseen, toimia aktiivisesti itsellesi sopivina aikoina tai sitoutua säännölliseen ryhmätoimintaan."

Pelastakaa lapset ry <https://www.pelastakaalapset.fi/auta-lapsia/tule-vapaaehtoiseksi/> <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/lapset-turvapaikanhakijoina/lapsiystavalliset-tilat/>

"Voit — toimia lasten ja perheiden tukena pakolaiskriisissä."

Luona Oy <https://www.luona.fi/tee-hyva-tyo/vapaaehtoistoiminta/>

"Asiakkaidemme arjen tukemiseksi teemme yhteistyötä pääkaupunkiseudun seurakuntien, SPR:n, Mannerheimin lastensuojeluliiton ja useiden urheilu- ja liikuntajärjestöjen kanssa. Vapaaehtoisten voimin järjestyy mm. turvapaikanhakija-asiakkaillemme suomen kielen opetusta, läksy helpejä, käsityö- ja askartelutoimintaa, ystävätoimintaa ja muuta monipuolista urheilu- ja vapaa-ajantoimintaa. Toiminnan toteuttamisessa huomioimme sekä nais- ja miesasiakkaiden että perheiden toiveet. Lapsille järjestyy erityisesti omaa leikki- ja muskaritoimintaa."

Paikalliset seurakunnat. Esimerkiksi Vantaalla <http://www.vantaanseurakunnat.fi/osallistu/pakolaiset-vantaalla>

"Seurakunnat on mukana koordinoimassa vastaanottokeskusten vapaaehtoistoimintaa ja järjestävät vapaaehtoisille koulutuksia, jotka on suunnattu erityisesti turvapaikanhakijoiden kanssa toimiville vapaaehtoisille."

TALVI

KEVÄT

SYKSY

KESÄ

